

LATVIJAS MŪZIĶU BIEDRĪBA (1922–1939): DARBĪBAS PROFILS UN KONCERTAKCIJA “MŪZIĶU DIENA”

Laura Švītiņa

Latvijas Mūziķu biedrība (1922–1939) ir Latvijas kultūrvēsturē unikāla organizācija, kura apvienoja Latvijā dzīvojošus mūziķus instrumentālistus. Tās mērķi bija veicināt dažādas mūzikas dzīves aktivitātes, aizstāvēt mūziķu tiesības un rūpēties par labklājības uzlabošanas iespējām. Tā veica gan profesionālas biedrības, gan arodbiedrības funkcijas. Raksta pamatā ir Latvijas Mūziķu biedrības arhīva un biedrības izdoto žurnālu izpēte.

Atslēgvārdi: mūziķu sabiedriskās organizācijas, mūziķu arodbiedrība, orķestri, apvienoto orķestru koncerti

Keywords: public organizations of musicians, musicians' trade union, orchestras, concerts of united orchestras

Ievads

Sabiedriskā aktivitāte ir viena no spilgtākajām parādībām, kas raksturo Latvijas valsts veidošanās pirmo desmitgadi. Šajā procesā iesaistījās arī mūziķi, par ko liecina daudzu mūzikas biedrību dibināšana 20. gadsimta 20. gados¹. Kustību noteikti motivēja arī 1923. gada 18. jūlijā izdots "likums par biedrībām, savienībām un politiskām organizācijām", kurā tika pausts, ka visiem Latvijas iedzīvotājiem ir tiesības brīvi apvienoties šādās organizācijās. Tomēr uz mēģinājumiem dibināt Latvijas Mūziķu biedrību jau pirms šī "mūziķu biedrību buma" norādīja ilggadējs biedrības biedrs Antons Rozenbergs²: "[...] mūziķu biedrību nodibināt bija jau mēģināts 1917. g[adā], vispārējā Krievijas sabrukuma un jaunradīšanas laikā, bet Rīgai krītot viss veiktais darbs sabruka. Mēģinājumi vēl atkārtojās Latvijā pastāvēšanas laikā 1919. un 1920. g[adā], kuri arī nedeļa reālus panākumus" (*Mūzika*, 1925, Nr. 12).

Latvijas Mūziķu biedrība tika reģistrēta Rīgas Apgabaltiesas reģistrācijas nodaļā uz civilprocesa likuma 1460. panta 1922. gada 20. decembrī (*Valdības Vēstnesis*, 1923, Nr. 13), tātad vēl pirms tika pieņemts Latvijas Republikas likumdošanai atbilstošs likums par biedrībām. Mūsdienās labāk zināmās komponistu biedrības – Latvijas Komponistu

1 Aptuvenu Latvijas mūzikas, mūziķu un dziedāšanas biedrību skaitu var ieraudzīt LNA/LVVA 6479. fonda aprakstā. Šeit izlases kārtā uzrādītas dažas biedrības, kas dibinātas 20. gs. 20. gados: Latvju komponistu biedrība (1923–1926), Latvijas skaņražu kopa (1923–1939), Latvju dziedātāju koru diriģentu biedrība (1923–1936), Operas solo dziedātāju biedrība (1924–1940), Rīgas simfoniskais orķestris (1925–1934), A. Rubinšteina vārdā nosauktā filharmonijas biedrība (1924–1941), Latvijas filharmoniskā biedrība (1926), Latvju mūzikas veicināšanas biedrība (1926–1940), Rīgas mūziķu pedagogu biedrība (1926–1938), Rīgas filharmonijas biedrība (1927–1936) u.c.

2 Parakstījies kā A. R. Antons Rozenbergs bija vijolnieks, piedalījās visos "Mūziķu dienas" koncertos. Biedrības žurnālos daudzi viņa raksti saistīti ar Mūziķu Krājaizdevu sabiedrību. Autorei nav zināmi sīkāki biogrāfiski dati par šo personu.

biedrība³ un Latvijas Skaņražu kopa⁴ – tika dibinātas vēlāk, kas ļauj uzsvērt Latvijas mūziķu biedrības nozīmi kā mūziķu aktivitātes veicinātāju.

Par mūziķu organizēšanās vēsturi un attīstību Latvijā trūkst pētījumu par 20. gadsimta pirmo pusi⁵. Iespējams, pirmo mūziķu organizāciju Latvijā, kuras mērķis bija rūpēties par biedru materiālā un sabiedriskā stāvokļa nodrošināšanu – Latviešu mūzikas biedrība (1908)⁶. Tomēr tās izpēte jāatliek citai reizei. Lai uzjundītu interesi, jāatzīmē, ka tā bija atsevišķa organizācija (dibināta laikā, kad darbojās Rīgas Latviešu biedrības mūzikas komisija), tās darbība saistīta ar Jāzepu Vitolu, Emīlu Dārziņu, Juri Jurjānu un citiem, un tās statūti līdzinās Latvijas Mūziķu biedrības statūtiem.

Latvijas Mūziķu biedrība dibināta 1922. gada nogalē, bet par darbības sākumu vēlāk atzīmēts 1923. gada 19. un 23. februāris (*Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 2, *Latvijas Mūziķis*, 1932, Nr. 4). Tieši 19. februāri var uzskatīt par faktisko biedrības darbības sākumu, jo šajā datumā notika pirmā pilnsapulce, kurā biedrības dibinātājs⁷ Kārlis Lazdiņš (1878–1924) teica apsveikuma runu, tika nolasīti statūti un ievēlēta pirmā padome un revīzijas komisija (LNA/LVVA, 5689-1-16: 2–4).

Biedrības atklāšanas koncerts notika 1923. gada 1. jūnijā Nacionālajā operā. Atklāšanas koncertu presē pieteica kā “lielu simfonisku koncertu”, kurā uzstāsies 120 un pat 150 mūziķu⁸ (*Latvoju Grāmata*, 1923, Nr. 5–6; *Jaunākās Ziņas*, 1923, Nr. 116; *Latvijas Sargs*, 1923, Nr. 104). Atklāšanas koncertu diriģēja Teodors Reiters un programmā bija iekļauti krievu komponistu darbi – Pētera Čaikovska Sestā simfonija un Vijolkoncerta pirmā daļa un Aleksandra Skrjabina *Ekstāzes poēma* (*Latvoju Grāmata*, 1923, Nr. 5–6). Būtiski atzīmēt, ka Vijolkoncerta solists bija operas orķestra koncertmeistars Alberts Bērziņš (1893–1970), kurš tolaik bija arī Latvijas Mūziķu biedrības valdes priekšsēdētājs. Laikraksta *Latvijas Vēstnesis* sludinājumā dotas precīzākās norādes uz koncerta orķestra sastāvu – Nacionālās operas orķestris, vācu operetes un labākie Rīgas orķestranti (*Latvijas Vēstnesis*, 1923, Nr. 112). Koncertu recenzēja Jānis Zālītis un J. Arnolds (Jēkabs Graubiņš), sniedzot pretējus viedokļus tā mākslinieciskās kvalitātes un nozīmības

3 Dibināta 17.10.1923. *Valdības Vēstnesis*, 1923, Nr. 243.

4 Dibināta 05.12.1923. *Valdības Vēstnesis*, 1924, Nr. 1.

5 Šis biedrības izpēti rosina arī fakts, ka mūziķu organizācijas neatkarīgās Latvijas Republikas pirmajā laikā nav pēģinātas, tādējādi veidojas pārrāvums šīs tēmas izpētē starp Lolitas Fūrmanes rakstu *Par dažām mūzikas biedrībām Latvijā 19. gadsimtā* (Fūrmane 1997) un Arnolda Klotiņa rakstu par mūziķu organizācijām PSRS okupācijas laikā (1940–1941) No mūzikas biedrībām uz arodbiedrībām (Klotiņš 2011).

6 Latviešu mūzikas biedrības statūti un ziņas par to: Latviešu mūzikas biedrības statūti. *Dzimtenes Vēstnesis*, 1908, Nr. 28, 5.–6. lpp., as. Mūzikas Biedrība, “Mūzikas Druva” un Artūrs Bobkovics. *Stari*, 1908, Nr. 3, 273. (83) lpp., Latviešu mūzikas biedrība. *Dzimtenes Vēstnesis*, 1908, Nr. 11, 3. lpp.

7 Latvijas Mūziķu biedrības statūtus parakstīja arī Jānis Latvis, Kārlis Brumbergs, Jānis Smiltiņš, Nikolajs Kreicbergs. (*Mūzika*, 1925, Nr.10., *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr.2)

8 Pēc koncerta J. Zālītis un J. Graubiņš recenzijās norādīja, ka orķestris sastāvēja no 100 mūziķiem.

aspektiem⁹. Tieši šādi, Jāņa Zālīša vārdiem runājot, “monstrkoncerti” bija Latvijas Mūziķu biedrības ieguldījums koncertdzīves veidošanā. Par to sīkāk apakšnodaļā “Mūziķu diena”.

Biedrības statūti, pārvalde un mērķi

Vispirms jānorāda, ka Latvijas Mūziķu biedrības arhīva apjoms ir milzīgs un tā pētniecības iespējas ir plašākas par tās darbības profila rekonstruēšanu, tomēr pētījuma ietvaros (gan darba apjoma, gan Covid-19 noteikto ierobežojumu dēļ) padziļināti tika pētīti tieši statūti, pilnsapulču protokoli un koncertu pārskati. Tieši šajos avotos, kuri papildināti ar informāciju no žurnāliem *Mūzika* un *Latvijas Mūziķis*, balstīti rakstā turpmāk izklāstītie fakti un ziņas.

Atskatoties uz biedrības paveikto, pianists, diriģents un komponists, arī valdes priekšsēdētājs Vilhelms Krūms (1897–?) secinājis, ka “pirmā steigā pēc šablona uzrakstītie statūti izradījās par dzīvei neatbilstošiem” (*Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 2). Kā apstiprinājums šī apgalvojuma patiesumam bija statūtu grozījumu aktualitāte pilnsapulcēs. Ievērojamākie statūtu grozījumi pieņemti 1926. gada 7. decembra pilnsapulcē, kurus Apgabaltiesā apstiprināja 1927. gada 23. martā (LNA/LVVA, 5689-1-16: 35–38, *Latvijas Mūziķis*, 1927, Nr. 1). Eksistē vismaz divas dažādas biedrības statūtu grāmatiņas.

Biedrības pārvalde sastāvēja no pilnsapulces, padomes un valdes. Tās darbības pārraudzīšanai tika ievēlēta arī revīzijas komisija¹⁰. Biedrības darbības vieta bija Latvijas teritorija, galvenā darbības pilsēta – Rīga. Tika dibinātas nodaļas arī citās Latvijas pilsētās – Liepājā (1924), Tukumā (1927), Jelgavā (1927), Kuldīgā (1928). Izskanēja arī idejas par Daugavpils un Ventspils nodaļu dibināšanu, bet tās netika īstenotas (LNA/LVVA, 5689-1-16: 9).

Latvijas Mūziķu biedrības galvenie darbības mērķi 1927. gada biedrības statūtos bija pieci:

1. apvienot visus Latvijas robežās dzīvojošos mūziķus;

9 Jānis Zālītis norādīja uz faktu, ka tik plašs simfoniskā orķestra kolektīvs Rīgā pēdējos gados nav ne redzēts, ne dzirdēts, un norādīja, ka “runājot par šādiem monstrkoncertiem kā tādiem [...] nav pieliekama tik vispusīgi augsta mēraukla, kā citkārt, permanentu, noskaņotu un noveidotu orķestru vienību sniegumiem.” Ņemot vērā šo izpildījuma kvalitātes prasību samazinājumu, J. Zālītis sīki reflektēja par skaņdarbu interpretāciju un atzīmēja savu gandarījumu par šo notikumu, paužot pārliecību, ka “nākotnē, mūziķu apvienībai plašāk izveidojoties, to dzirdēsīm bez šaubām daudz krāšņākās skaņās”. Recenzents norādīja, ka koncerts bija pavāji apmeklēts (*Jaunākās Ziņas*, 1923, Nr. 177). Pretēji J. Zālīša izvērtētajai recenzijai, īsa un formāla bija Jēkaba Graubiņa recenzija, norādot, ka programma bija iepriekš spēlēta un Reiteram labi pazīstama, taču iespāids no citiem koncertiem bijis lielāks. Graubiņš atzīmēja, ka ar šī koncerta sarīkošanu, pirmo reizi sevi reprezentēja Latvijas Mūziķu biedrība, un novēlēja biedrībai “ar labām sekmēm kopot latvju mūziķus uz darbu tautas mūzikas druvā, – ne tikai uz savu materiālo interešu aizstāvēšanu vien” (*Latvis*, 1923, Nr. 512). Tātad jau šajā biedrības atklāšanas pasākuma rakstā J. Graubiņš pauda nostāju, ka biedrība, viņaprāt, nevar aprobežoties tikai ar tās biedru materiālās labklājības aizstāvēšanu, bet tai ir jāveic arī mūziķus apvienojoša un motivējoša funkcija.

10 Augstākā vara biedrības pārvaldē bija pilnsapulcei, kurā ievēlēja padomes, valdes un revīzijas komisijas locekļus un pārraudzīja to darbību, pieņēma budžetu, apsprieda pārskatus, balsojot pieņēma svarīgākos lēmumus. Padome bija atbildīga par biedrības darbību saskaņā ar statūtiem, biedru uzņemšanu un izslēgšanu, valde veica biedrības tekošo darbību, savukārt revīzijas komisija kontrolēja biedrības darbību. Valdes priekšsēdētāju saraksts, ar to darbības posmu skatāms 1. pielikumā.

2. sekmēt un pabalstīt mūziķu organizāciju kopdarbībā;
3. cīnīties un aizstāvēt savus biedrus pret izmantošanu; visādiem likumīgiem līdzekļiem nodrošināt viņu tiesisko un materiālo stāvokli;
4. sniegt morālu un materiālu atbalstu un vispārīgi celt Latvijas mūziķu kultūras līmeni;
5. biedrība savā darbībā izslēdz jebkādas reliģiskas un politiskas intereses.

Salīdzinot biedrības statūtus, var spriest par izmaiņām biedrības uzstādītajos mērķos¹¹. Mērķus vērts aplūkot atsevišķi, mēģinot konstatēt, kāda bija biedrības rīcība, lai tos sasniegtu.

Biedri

Pirmais biedrības mērķis – apvienot visus Latvijas robežās dzīvojošos mūziķus – skan ļoti ambiciozi un vareni. Latvijas Mūziķu biedrības biedru iestāšanās un izstāšanās kārtību, viņu tiesības un pienākumus noteica statūti (8.–22. paragrāfs). Tie paredzēja, ka biedrībā varēja iestāties Latvijā dzīvojoši mūziķi, neatkarīgi no dzimuma, tautības, politiskās pārliecības un statusa sabiedrībā, kuru tiesības nebija ierobežotas ar tiesas spriedumu un kuri nebija jaunāki par 18 gadiem. Lai iestātos biedrībā bija nepieciešams paziņot par to valdei, aizpildīt pieteikšanās anketu, kuru parakstīja divi jau esoši biedri, samaksāt iestāšanās naudu¹² un nokārtot pārbaudījumus savā specializācijā¹³. Kandidātu saraksts tika publiskots, kas deva iespēju esošajiem biedriem izteikt iespējamās pretenzijas. Jaunus biedrus uzņēma un pārbaudījumu komisiju nozīmēja biedrības padome (LNA/LVVA, 5689-1-3). Var secināt, ka statūtos netika noteikts, kādam jābūt mūziķu profesionālajam statusam vai izglītības un iemaņu līmenim. Biedrībā izvēlējās iestāties mūziķi instrumentālisti, retāk komponisti un diriģenti.

Statūtos tika noteikts, ka biedri iedalījās goda biedros, mūža biedros, biedros – interesentos un biedros – profesionālos *arodniekos*. Par mūža biedriem skaitījies tie, kuri biedrībā bijuši 25 gadus, bet īpašos gadījumos ne mazāk par 10 gadiem, savukārt par goda biedriem – tie, kas uzņemti par īpašiem nopelniem.

Latvijas Mūziķu biedrības mūža biedri bija Ansis Lielozols (1852–1933), Kristaps Roze (1865–1833), Jāzepe Veržbilovskis (1872–1933), Kārlis Pepke¹⁴ (?–1934) (*Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 3, *Latvijas Mūziķis*, 1934, Nr. 3). Latvijas Mūziķu biedrības goda biedri bija Jāzepe Vītols, vācu komponists, diriģents Gerhards fon Keislers (*Gerhard von Keussler*, 1874–1949) un latviešu mežradnieks, pedagogs un komponists Juris Jurjāns (1861–1940). Keislers uzņemts par goda biedru, jo divreiz ziedoja 200 latus Latvijas Mūziķu biedrības palīdzības fondam¹⁵.

11 Piemēram, Jāzepe Vītola piemiņas istabā Jāzepe Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā glabājas biedrības statūtu grāmatiņa (iespējams, 1923. gada?), kurā pirmais mērķis ir definēts plašāk: apvienot visus Latvijā kā arī ārpus viņas robežām dzīvojošus mūziķus, Latvijas pavalstniekus, savukārt piektais mērķis nav noteikts.

12 Iestāšanās maksa bija 200 rubļi (1923), Ls 4,- (līdz 1929), Ls 10,- (no 22.03.1929) , Ls 5,- (no 23.04.1934.). Savukārt noteiktā mēnešmaksa visiem biedriem bija 40 rubļi (1923), tad Ls 1,60 (no 01.01.1925.).

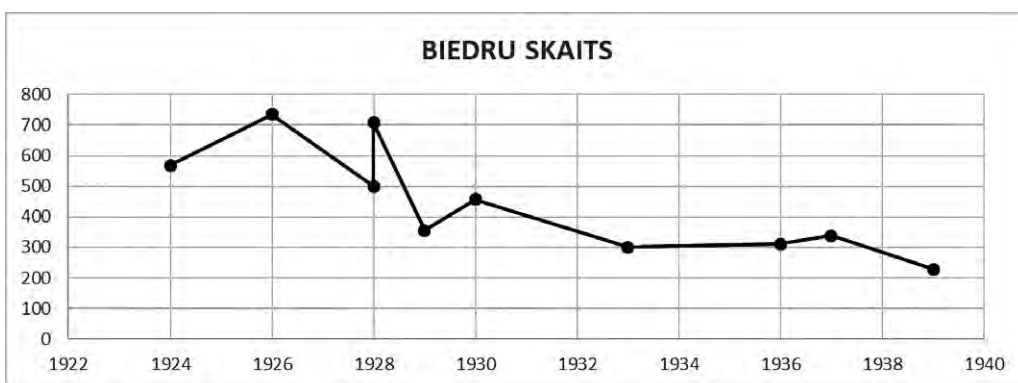
13 Par pārbaudījumu saturu vai norisi šobrīd sīkāku ziņu nav.

14 Iespējams *Carl Paepke* 1866–1934 (Koch 2015: 177)

15 Gerharda fon Keislera pirmais ziedojums – *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 11.; otrais ziedojums – *Latvijas Mūziķis*, 1930, Nr. 8–9.

Savukārt, latviešu komponisti uzņemti par godu svinībām – J. Vītola 40 darba gadiem un J. Jurjāna 75 gadu jubilejai (LNA/LVVA, 5689-1-16: 38, 98–99; *Rīts*, 1936, Nr. 95).

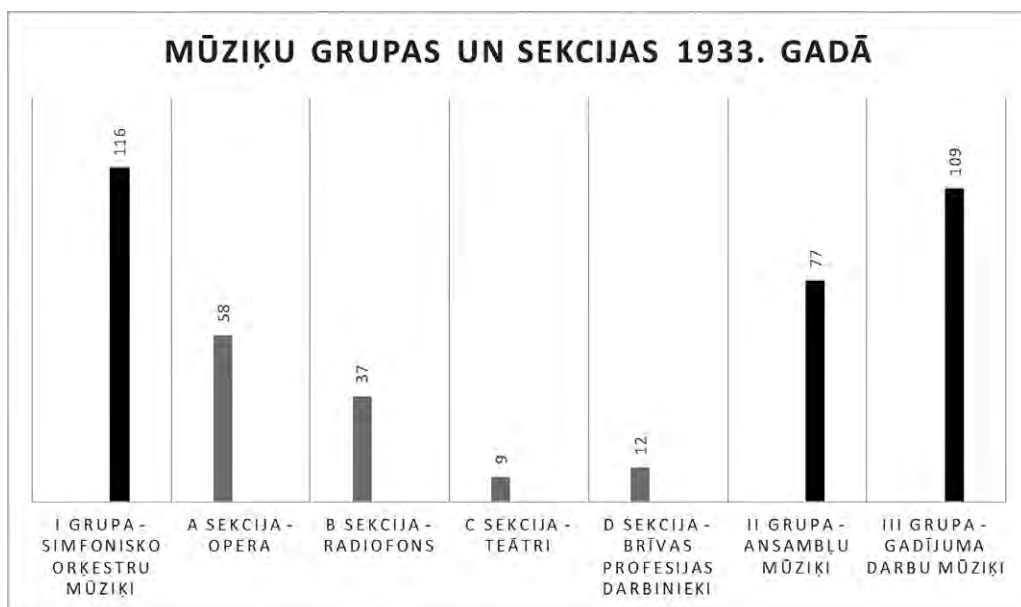
Biedru skaits bijis mainīgs. Biedrība vairākkārt ieviesa jaunas biedru grāmatiņas un jaunu biedru numerāciju, masveidā izslēdza biedrus par saistību nenokārtošanu. Turklāt pieejamie dati pārsvarā neatšifrē to, vai biedru skaits norādīts, ieskaitot nodaļu biedrus vai nē. Līdz ar to šeit piedāvātā tabula ir provizoriska, bet no tās var secināt, ka biedru skaits bija lielāks biedrības sākuma posmā un ka tas ir bijis robežās no 200 līdz 700 biedriem.

1. attēls. Provizorisks biedru skaits.

43

1933. gadā biedrība realizēja senu ieceri iedalīt mūziķus grupās. Šeit būtiski apskatīt biedrības sastāvu – orķestru mūziķi (pamatā operas un radiofona mūziķi), ansambļu mūziķi (mūziķi kafejnīcās, restorānos un citos lokālos) un gadījuma darbu mūziķi (kuriem nav pastāvīga darba līguma).

2. attēls. Mūziķu grupas un sekcijas (*Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 7)

Koncertdzīves organizēšana: orķestri

Pārejot pie konkrētiem biedrības darbības virzieniem, jācītē ilggadējs biedrības valdes priekšsēdētājs Voldemārs Pulciņš (1897–1971): “[...] biedrība bija tā vieta, kur koncentrējās un izveidojās mūziķu nodomi, ierosinājumi un projekti, kur radās vienotais gars un drosme aizstāvēt savas tiesības” (*Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 2). Protams, tik skaisti un viennozīmīgi gan viss nebija. Uz to norāda vairāki moralizējoši raksti žurnālā *Latvijas Mūziķis* par mūziķu solidaritātes un kopējas atbildības trūkumu. Tomēr fakts, ka atsevišķas personas biedrībā mērķtiecīgi virzīja dažādus projektus un rosināja apvienību organizēšanos, ir apstiprināms. Pulciņš uzskaitīja un īsi raksturoja orķestrus, kuru idejas radās un izveidojās biedrībā. Tie bija pieci: Rīgas simfoniskais orķestris (1925–1934; 1936–1942), Rīgas Jūrmalas simfoniskais orķestris (1925–1928, 1930), Latvijas Mūziķu biedrības pūtēju orķestris (1926–1929; 1931–1940), Rīgas filharmonijas orķestris (1928–1929), Latvijas Kultūras biedrības un Latvijas Mūziķu biedrības apvienotais orķestris (1930–1931) (*Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 2). Taču Latvijas Mūziķu biedrības faktiskā līdzdalība un ietekme šo apvienību darbībā ir dažāda.

Rīgas simfoniskais orķestris (1925–1934; 1936–1942)¹⁶

Neilgi pēc Latvijas valsts dibināšanas tika spriests par filharmoniskās biedrības nepieciešamību, kas organizētu pastāvīgu simfonisko orķestri, taču šī ideja netika realizēta. Simfoniskās mūzikas koncertus, papildus saviem tiešajiem pienākumiem, sniedza Latvijas Nacionālās operas orķestris, vēlāk arī Radiofona orķestris. Līdz 1925. gadam profesionāla simfoniskā orķestra koncerti Rīgā (atšķirībā no Rīgas Jūrmalas) vasarās nenotika (Zemovičs 2018). Jauns pavērsiens bija Bērnu draugu biedrības rīkoti “Bērnu ritu” koncerti, kuros 1924. gadā piedalījās Latvijas Mūziķu biedrības organizēts orķestris (*Latvis*, 1924, Nr. 937). Šo koncertu iespaidā Latvijas Mūziķu biedrība sadarbībā ar sabiedrisko darbinieku un vēlāko Saeimas deputātu Hermani Kaupiņu (1891–1971) 1925. gadā izveidoja simfonisko orķestri¹⁷. Sākumā orķestris arī saucās sava dibinātāja – Latvijas Mūziķu biedrības – vārdā, taču ātri vien tas pilnībā atdalījās un kļuva par autonomu vienību ar vadību no pašu mūziķu vidus¹⁸.

Rīgas Jūrmalas simfoniskais orķestris (1925–1928, 1930)

1920. gada vasarā Rīgas Jūrmalā atjaunoja simfonisko koncertu tradīciju – spēlēja orķestris, kas daļēji sastāvēja no Nacionālās operas mūziķiem. No 1925. gada šo orķestri

16 Šeit piedāvāts E. Zemoviča orķestra dalījums posmos. Jānorāda, ka 1933. gadā Rīgas simfoniskais orķestris darbojās Latvijas Kultūras biedrības mūzikas sekcijas paspārnē (*Latvijas Mūziķis*, 1932, Nr. 2). Latvijas Mūziķu biedrības iesniegums Izglītības ministram, atklāj, ka šo biedrību, līdz ar to arī orķestri, 1934. gadā likvidēja (politisks pārmaiņu rezultātā izdoto likumu un orķestra direkcijas vadošo personu aresta dēļ) (LNA/LVVA 5689-1-51: 149). Iespējams, ka būtu nepieciešams nošķirt šos divus Rīgas simfoniskā orķestra darbības posmus kā atsevišķus orķestrus. To pamato tieši orķestra pārvaldes maiņa un koncertu grafiks (Zemovičs, 2018)

17 Hermaņa Kaupiņa iesaiste un līdzdalība šī orķestra izveidošanā ir neskaidra, bet uz to norāda vairākas ziņas periodikā (piemēram Brusubārda, E. *Jaunākās Ziņas*, 1925, Nr. 60), protokolu grāmatā (LNA/LVVA, 5689-1-16: 29), kā arī literatūrā (Zemovičs, 2018).

18 Šis fakts apstiprinās vairākos avotos: (LNA/LVVA, 5689-1-16: 34), *Latvijas Mūziķis*, 1927, Nr. 3, *Latvijas Mūziķis*, Nr. 2, 1933, 9. lpp. Vairāk par Rīgas Simfoniskā orķestra darbību var lasīt pētījuma autore izstrādātajā Nacionālās enciklopēdijas šķirklī – <https://enciklopedija.lv/skirklis/113293>

sāka dēvēt par Jūrmalas simfonisko orķestri¹⁹, kaut arī orķestra pamatā joprojām bija Nacionālās operas orķestris). Iespējams, ka nosaukuma precizēšanu izraisīja tas, ka šajā gadā tika dibināts Rīgas simfoniskais orķestris un radās nepieciešamība nošķirt šos sastāvus, turklāt 1926. gadā viena daļa Nacionālās operas orķestra mūziķu spēlēja Rīgas Jūrmalas, bet otra daļa – Rīgas simfoniskajā orķestrī (Zemovičs 2017: 56–73).

Neatkarīgi no tā Voldemārs Pulciņš Rīgas Jūrmalas simfonisko orķestri ieskaitīja to māksliniecisko kolektīvu skaitā, kuru idejas radās un izveidojās biedrībā. Viņš uzsvēra, ka tieši 1925. gadā tika dibināts lielākais Jūrmalas simfoniskā orķestra kolektīvs, kas uzņēmās koncertu sarīkošanu Rīgas Jūrmalā četras sezonas. Tātad akcentēja, ka iepriekšējais darbības posms netika ņemts vērā (*Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 2). Pulciņš arī norādīja, ka kolektīva dibināšanas iniciatīva nāca no Nacionālās operas orķestra mūziķiem, tādējādi nonākot pretrunās ar iepriekš teikto par biedrības iniciatīvu vai arī paskaidrojot, ka Nacionālās operas orķestra mūziķi (Pulciņa ieskaitot) virzīja šīs idejas īstenošanu kā biedrības biedri. Tomēr uz to, ka šie kolektīvi bija saistīti ar Latvijas Mūziķu biedrību, norāda vēl viens Pulciņa atzinums – Jūrmalas un Rīgas simfoniskajam orķestrim bijusi liela nozīme simfonisko orķestru mūziķu atalgojuma regulēšanā²⁰, kas pirms 1925. gada bijis ļoti zems (*Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 2).

Latvijas Mūziķu biedrība sekoja līdzīgai Rīgas Jūrmalas koncertdzīvei vairāk nekā biedrības nodaļām vai Jelgavas, Liepājas, Tukuma, Kuldīgas koncertdzīvei²¹. Tas izpaudās gan pastiprinātā uzmanības pievēršanā, lai Rīgas Jūrmalā netiktu ielaisti ārzemju mūziķi un kolektīvi²², gan dažādu konfliktu atspoguļošanā. Kaut arī simfoniskās mūzikas tradīcija Rīgas Jūrmalā bija spēcīga, divdesmito gadu nogalē tā piedzīvoja krīzi. 1928. gadā Latvijas Mūziķu biedrība pēc konflikta ar Latvijas Kultūras biedrību un Rīgas Jūrmalas pilsētas valdi panāca to, lai šī gada vasaras sezonā Rīgas Jūrmalā spēlētu simfoniskais orķestris (samazinātā sastāvā), nevis pūtēju orķestris²³. Savukārt 1929. gadā šo pozīciju neizdevās nosargāt un Rīgas Jūrmalā koncertus sniedza LU Akadēmiskās biedrības orķestris un kara orķestri – 3. Jelgavas pulka orķestris un 5. Cēsu pulka orķestris. Latvijas Mūziķu biedrība savā žurnālā *Latvijas Mūziķis* izteica gan protestus²⁴, gan kritizēja iesaistītās puses²⁵ un publicēja ziņas, kas apstiprināja notikuma

19 Šī orķestra nosaukums periodikā tiek lietots nekonsekventi, gan precizējot galvenās pilsētas nosaukumu, kur koncertēja orķestris – Rīgas Jūrmala, gan vienkārši norādot Jūrmalas simfoniskais orķestris.

20 Viens no Latvijas Mūziķu biedrības mērķiem bija aizstāvēt mūziķu tiesības un viens no uzdevumiem mērķa sasniegšanā bija mūziķu algu tarifa izstrādāšana, kas būtu jāievēro visiem darba devējiem.

21 Šāds secinājums radies balstoties uz biedrības žurnālos *Mūzika* un *Latvijas Mūziķis* publicētajiem rakstiem.

22 Kad Rīgas Jūrmalā uzstājās “nēģeru orķestris” (Krūms, V., *Latvijas Mūziķis*, 1927, Nr.1), kā arī Latvijas Mūziķu biedrība griezās pie Internacionālās mūziķu ūnijas, lai Latvijā, īpaši Rīgas Jūrmalā, netiktu ielaisti ārzemju mūziķi (*Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr.3).

23 Uz šo konfliktu norāda vairāki raksti: V. P. Būsim nomodā! *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 5, 2. lpp.; Īlens, Vai mūziķu eksistenci sāk apdraudēt? *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 5, 2.–3. lpp.; Par konfliktu ar Jūrmalas valdi un Kultūras biedrību. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 3, 1.–3. lpp.

24 Biedru ievēribai. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 4, 7. lpp.

25 Āži par dārzniekiem. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 5–6, 5. lpp.

izgāšanos²⁶. Pēc šīs neveiksmīgās Rīgas Jūrmalas vasaras sezonas, nākamajā, 1930. gadā, tika atjaunots Jūrmalas simfoniskais orķestris (*Latvijas Mūziķis*, 1930, Nr. 3). Bet, nākamās koncertsezonas (1931–1940) Rīgas Jūrmalā spēlēja Rīgas Radiofona orķestris, vienlaicīgi koncertus translējot radio; uz ko biedrība norādīja, ka “šis ir pirmais tāds gadījums profesionālo mūziķu dzīvē Eiropā” (*Latvijas Mūziķis*, 1931, Nr. 4–5). Atzīmējot biedrības 10 gadu pastāvēšanas svētkus, mūzikas žurnāls *Mūzikas Apskats* norādīja, ka “Rīgas jūrmalas simfoniskā orķestra kolektīva nodibināšana 1925. g[adā] ir biedrības darbs” (*Mūzikas Apskats*, 1933, Nr. 5).

Šo informāciju apkopojot, var secināt, ka biedrības saistība ar Rīgas Jūrmalas simfonisko orķestri ir neviennozīmīga. Tā atklājās saistībā ar mūziķiem, kuri bija gan biedrības biedri, gan dalībnieki šajā orķestrī un biedrības aktīvajā iesaistē, lai Rīgas Jūrmalā spēlētu simfoniskais orķestris.

Latvijas Mūziķu biedrības pūtēju orķestris (1926–1929; 1931–1940)

1926. gada vasaras sezonas beigās Latvijas Mūziķu biedrība dibināja pūtēju orķestri 45 mūziķu sastāvā un diriģenta Aleksandra Valles vadībā sarīkoja 13 koncertus (divpadsmit Vērmanes, vienu Arkādijas parkā). Šajā sezonā orķestra ienākumus sastādīja koncertu apmeklētāju labprātīgi ziedojumi, taču Rīgas pilsētas valde orķestra koncertus atbalstīja ar pasākumu rīkošanas nodokļa samazināšanu. Latvijas Mūziķu biedrība izvirzīja mērķi arī turpmāk uzturēt pūtēju orķestri, lai nodrošinātu darba vietas un veicinātu “labi nostādītus” pūtēju orķestru koncertus (*Mūzika*, 1926, Nr. 10).

1927. gadā Rīgas pilsētas valde piešķīra pūtēju orķestrim Ls 2000 koncertu rīkošanai (sešiem brīvkoncertiem un vienam koncertam ar ieejas biļetēm). Pateicoties ienākumiem no radiofona pieslēguma vairākiem koncertiem, orķestris kopskaitā sniedza 8 (iespējams 9) koncertus, kuru ienākumi sasniedza Ls 3547.07 (kopā ar pabalstu), bet izdevumi Ls 3303.55. Skaidro atlikumu Ls 237.52 ieskaitīja atsevišķā pūtēju orķestra koncerta fondā (*Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 4). Tomēr biedrība žurnālā *Latvijas Mūziķis* pauda sašutumu par Rīgas pilsētas valdes aizliegumu rīkot vairāk koncertus, aizbildinoties ar to, ka dārzu tik bieži slēgt nevar un priekšrocība uz dārziem ir Rīgas simfoniskajam orķestrim (*Latvijas Mūziķis*, 1927, Nr. 1). Un 1928. gadā atkārtotais lūgums pēc pabalsta tika noraidīts (*Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 4). Tomēr Voldemārs Pulciņš norādīja, ka šajā pirmajā posmā orķestris darbojās četras sezonas (tātad arī 1928. un 1929. gadā), un tikai pēc tam pārtrauca savu darbību līdzekļu trūkuma dēļ (*Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 2). Vēl viens šķērslis pūtēju orķestra darbībā bija kvalitatīva repertuāra neesamība pūtēju orķestrim un nošu trūkums (*Latvijas Mūziķis*, 1927, Nr. 1). Biedrība šo situāciju risināja, iepērkot notis un saņemot tās kā dāvinājumu no Dziesmu svētku rīcības komitejas un komponista Jāņa Vītoliņa (*Mūzika*, 1926, Nr. 9; *Mūzika*, 1928, Nr. 3).

1931. gadā Latvijas Mūziķu biedrība atjaunoja pūtēju orķestri, lai nodrošinātu darba iespējas mūziķiem bezdarbniekiem. Orķestris Rūdolfā Kripes vadībā koncertēja Rīgas

26 Vasaras sezonām beidzoties. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr.8., 2.–3. lpp., Par mūziķiem – neprofesionāļiem. Biedrības dzīve. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 11., 6. lpp.; Biedrības darbības pārskats. *Latvijas Mūziķis*, 1930, Nr. 3., 1.–3. lpp.

Radiofonā (*Latvijas Mūzikis*, 1931, Nr. 10–12; *Latvijas Mūzikis*, 1933, Nr. 2). Latvijas Mūziķu biedrība asi vērsās pret kara pūtēju orķestriem, tos uzskatot par diletantiem, kas atņem darbu profesionāliem mūziķiem – biedrība uzskatīja, ka ir grūti ierobežot šos kareivju orķestrus, jo nav laba profesionāla pūtēju orķestra un, piesaistot spējīgus mūziķus, nav iespējams konkurēt ar kareivjiem zemā atalgojuma ziņā (*Latvijas Mūzikis*, 1930, Nr. 2). Biedrība neatlaidīgi mēģināja panākt, ka Rīgas pilsētas valde uztic biedrībai rīkot pūtēju orķestru koncertus parkos vasaras sezonās, taču Rīgas pilsētas valde šo lūgumu noraidīja (*Latvijas Mūzikis*, 1932, Nr. 1–2).

Rīgas Filharmonijas orķestris (1928–1929)

Līdz ar finansējuma samazināšanu 1927. gadā Nacionālā opera atteicās no simfonisko koncertu organizēšanas, savukārt Rīgas Radiofons vēl tikai veidojās par ievērojamu simfoniskās mūzikas mediju, un prasība pēc pastāvīga simfoniskā orķestra sasniedza savu kulmināciju. 1927. gadā tika nodibināta Rīgas Filharmonijas biedrība (1927–1936) un 1928. gada 16. janvārī notika orķestra atklāšanas koncerts Nacionālajā operā. Tomēr šis apvienības darbībā tika likti vairāki šķēršļi, kas izrādījās nepārvarami. Tos no sava skatupunkta vērtēja Latvijas Mūziķu biedrība (*Latvijas Mūzikis*, 1928, Nr. 7–8). Rīgas pilsētas dome neatbalstīja jauno organizāciju ar finansiāliem līdzekļiem (pabalsti tika piešķirti Rīgas simfoniskajam un Jūrmalas simfoniskajam orķestrim), kā arī nepiešķīra izprieču nodokļa atvieglojumu; Nacionālā opera pieprasīja pārāk lielu telpu nomas maksu, kā arī tā brīža operas direktors Pauls Jozuss noteica, ka neviens Nacionālā operas orķestra dalībnieks, nedrīkst piedalīties šajā orķestrī bez viņa atļaujas – tā šo situāciju no sava skatupunkta vērtēja Latvijas Mūziķu biedrība (*Latvijas Mūzikis*, 1928, Nr. 7–8). Pēc biedrības reorganizēšanas un darba pie abonementkoncertu sērijas izveidošanas 1929./1930. sezonai, orķestris sniedza vēl divus koncertus 1929. gada 20. februārī un 12. martā un tad savu darbību pārtrauca (Ziberte-Ijaba 2015: 75–77).

Latvijas Mūziķu biedrība žurnālā *Latvijas Mūzikis* publicēja vairākus rakstus, kas informēja par Rīgas Filharmonijas procesiem²⁷. Jāsecina, ka biedrība bija ieinteresēta šīs apvienības atbalstīšanā un uzņēmās ziņneša lomu. Par Voldemāra Pulciņa apgalvojuma patiesumu (ka Rīgas Filharmonijas ideja radās un izveidojās Latvijas Mūziķu biedrībā) liecina biedrības nemītīgā cīņa par simfoniskās mūzikas attīstību Latvijā un fakts, ka Filharmonijas orķestris komplektējās no Nacionālās operas un Radiofona mūziķiem – tātad mūziķiem, kuri lielākoties bija Latvijas Mūziķu biedrības biedri.

Latvijas Kultūras biedrības un Latvijas Mūziķu biedrības simfoniskais orķestris (1930–1931)

Līdz ar straujo skaņu filmu ienākšanu Latvijā 1929.–1930. gadā Latvijas Mūziķu biedrība sāka intensīvi aizstāvēt bez darba palikušos kinoteātru mūziķus. Kā viens no risinājumiem bija jauna simfoniskā orķestra dibināšana sadarbībā ar Latvijas Kultūras

27 Tie bija: Rīgas Filharmonija. *Latvijas Mūzikis*, 1928, Nr.1, 4.–5. lpp.; K. Rīgas Filharmonijas atklāšana. *Latvijas Mūzikis*, 1928, Nr. 1, 5. lpp., Mūziķu organizāciju likteņi. *Latvijas Mūzikis*, 1928, Nr. 7–8, 2. lpp., Rīgas Filharmonijas pārorganizēšanas. *Latvijas Mūzikis*, 1929, Nr. 2., 4.–5. lpp., Vārds mūziķiem! *Latvijas Mūzikis*, 1929, Nr. 4, 3.–4. lpp.; Biedrības dzīve. *Latvijas Mūzikis*, 1929, Nr. 5–6, 7. lpp.

biedrību²⁸. Orķestris sniedza regulārus koncertus svētdienu rītos kinoteātra *Palladium* telpās, vēlāk Latvijas Konservatorijas zālē ar nosaukumu *Simfoniskais rīts*, kurus diriģēja Leonīds Vīgners, Rūdolfs Kripe, Dāvids Jākobsons un citi. Pirmajā 1930./1931. gada rudens sezonā²⁹ notika 35 koncerti (LVVA/LNA 5689-1-40: 28, 35). Savukārt otrā koncertsezona beidzās īsti nesākusies – notika vien 4 koncerti 1931. gada septembrī (Zemovičs 2018: 94). Orķestris strādāja ar zaudējumiem un darbība tika pārtraukta līdzekļu trūkuma dēļ (*Latvijas Mūzikis*, 1933, Nr. 2).

Orķestra oficiālais nosaukums sākotnēji bija Latvijas Kultūras biedrības un Latvijas Mūziķu biedrības simfoniskais orķestris, bet 1931. gada rudenī – Apvienotais simfoniskais orķestris. Neoficiāli tas presē nereti parādījās kā “bezdarbnieku orķestris” vai “apvienotais bezdarbnieku orķestris”. Tieši šie neoficiālie nosaukumi arī izskaidro to, kāpēc vairāki autori norāda, ka šis orķestris turpināja darboties līdz 1935. gadam. Veicot sīkāku izpēti, atklāts, ka ideja par orķestra komplektēšanu no bezdarbniekiem ir saglabājusies, taču to īstenojušas citas biedrības.

Ludvīgs Kārklīņš savā grāmatā *Simfoniskā mūzika Latvijā* (1990) šo orķestri dēvē par “bezdarbnieku simfonisko orķestri” un norāda, ka tas darbību pārtraucis 1934. gadā un šim orķestrim piedēvē arī koncertu abonementu ciklu “Dzimtenes simfoniskie koncerti” (Kārklīņš 1990: 85, 90). Taču Elmārs Zemovičs grāmatā *Trīs Rīgas simfoniskie orķestri* (2018) aprakstījis, ka šo koncertu abonementu ciklu 1932. gadā plānoja organizēt, bet nerealizēja Simfonijmūzikas biedrība, savukārt 1933. gadā kāda Inteliģento darbinieku bezdarba apkarošanas biedrība ierosināja izveidot jaunu apvienību “Dzimtenes simfoniskie koncerti”, kas darbotos pie Tautas konservatorijas. Projekts turpinājās līdz 1935. gadam un orķestri neoficiāli dēvēja par Dzimtenes simfonisko orķestri (Zemovičs 2018: 94–103). Zemoviča aprakstā uzrādīts šis pārtraukums orķestra darbībā un tam sekojošā pārvaldes maiņa, kā arī saskatāms ievērojams kontrasts atskaņoto skaņdarbu izvēlē laika periodos no 1930. līdz 1931. un no 1933. līdz 1935. gadam (no starptautiska uz latvisku mūzikas repertuāru). Zemovičs, iespējams, atsaucoties uz Kārklīņu, izvēlējis to raksturot kā vienu un to pašu orķestri, akcentējot Latvijas Mūziķu biedrības dibinātā orķestra pārmantotības aspektu. Turpretim Latvijas Mūziķu biedrības žurnālā paustā attieksme pret “Dzimtenes orķestri” liecina, ka korektāk būtu šos orķestrus nodalīt³⁰. Ņemot vērā Latvijas Mūziķu biedrības turpmāko neiesaistīšanos šī orķestra darbībā, būtu vēlams šos orķestrus nošķirt.

Latvijas Mūziķu biedrības iesaiste koncertdzīves organizēšanā caur orķestru prizmu rādās pietiekami ievērojama. Viena no orķestru un biedrības saitēm ir paši mūziķi, biedrības biedri un orķestru dalībnieki. Ja mūziķiem bija aktuāli saglabāt savu darba vietu un simfoniskās mūzikas tradīciju, tad arī biedrība iesaistījās orķestra aizstāvībā (Rīgas Jūrmalas simfoniskā orķestra gadījumā). Kā orķestra dibinātāju Latvijas Mūziķu biedrību

28 Arhīvā saglabāties Latvijas Mūziķu biedrības piedāvājums Latvijas Kultūras biedrībai, kurā ziņots, ka pie biedrības izveidots orķestris no 22 mūziķiem, bijušā kinoteātra *Splendid Palace* orķestra dalībniekiem. Kā arī līgums starp Latvijas Kultūras biedrību un Latvijas Mūziķu biedrību. LNA/LVVA 5689-1-40: 19–20.

29 No 19.10.1930. līdz 31.05.1931.

30 Latvijas Mūziķu biedrība par šo orķestri raksta tā, it kā ar to nebūtu saistīta. (*Latvijas Mūzikis*, 1934, Nr. 3).

var norādīt trim orķestriem: Rīgas simfoniskajam, Latvijas Mūziķu biedrības pūtēju orķestrim un Latvijas Kultūras biedrības un Latvijas Mūziķu biedrības simfoniskajam orķestrim. Tomēr biedrībai nebija raksturīgi norobežoties un tā pastāvēja par sadarbību. To uzrādīja aktīvā iesaiste Rīgas Filharmonijas orķestra veidošanā, kas apliecināja arī biedrības gatavību virzīt simfoniskās mūzikas attīstību Latvijā. Biedrībai bija aktuāli ne tikai simfonisko orķestru mūziķi, bet arī pūtēju orķestru, un to mūzikas profesionalizācija. Biedrība reaģēja uz izmaiņām mūzikas industrijā un, sadarbojoties, dibināja orķestri, lai atbalstītu bez darba palikušos kinoteātru mūziķus. Pat ja finansiāla atbalsta trūkuma dēļ šis mēģinājums bija īslaicīgs, tad tā ideja tika pārtverta un attīstīta tālāk.

Mūziķu organizāciju kopdarbība

Biedrība ne tikai atbalstīja un veidoja mūziķu organizācijas, bet arī sekmēja to kopdarbību. Tā sadarbojās ar dažādām Latvijas un Eiropas mūziķu organizācijām. Lai nodrošinātu mūziķu materiālo stāvokli vecumdienās, Latvijas Mūziķu biedrība nenogurstoši mēģināja panākt, lai mūziķiem tiktu piešķirtas pensijas. Kad 1930. gadā tika izdots likums par mākslinieku un rakstnieku pensijām, Latvijas Mūziķu biedrība rakstīja sašutuma pilnu rakstu par to, ka nav ticis izskatīts kultūras darbinieku piedāvātais projekts, kurā pensijas paredzētas arī Nacionālās operas un Nacionālā teātra darbiniekiem (*Latvijas Mūziķis*, 1930, Nr. 8–9). Latvijas Mūziķu biedrība, sadarbojoties ar citām biedrībām³¹, iesniedza memorandu un apsprieda mākslas darbinieku organizāciju savienības dibināšanu (*Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 12). Rezultātā tika sarīkots Latvijas mākslinieku 1. kongress (1932) un dibināta Latvijas Mākslinieku savienība (1933), lai kopīgi risinātu pensijas likumu virzīšanu un citas aktualitātes (*Latvijas Mūziķis*, 1932, Nr. 1–2; *Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 6).

Latvijas Mūziķu biedrība līdzdarbojās VII Dziesmu svētku rīkošanā, tās biedrs Antons Rozenbergs pārstāvēja biedrību kā padomes loceklis jaundibinātajā Latviešu Dziesmusvētku biedrībā (1930–1940) (*Septīto Dziesmusvētku Vēstnesis*, 1931, Nr. 1). Pati biedrība norādījusi, ka tā sastādīja 127 mūziķu lielu orķestri tieši VI Dziesmu svētkiem (*Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 2), bet simfoniskā mūzika un Dziesmu svētki ir temats, kuru biedrība vairākkārt apspriedusi savā žurnālā³².

Par sadarbību ar Eiropas mūziķu organizācijām liecina raksti biedrības žurnālā *Latvijas Mūziķis*, kā arī biedrības arhīva 15. un 16. lieta – Starptautiskās mūziķu ūnijas programma un noteikumi. Žurnālā *Latvijas Mūziķis* figurēja dažādi nosaukumi: “Starptautiskā mūziķu ūnija” un “Internacionālā mūziķu ūnija”³³, taču, salīdzinot rakstus, var secināt, ka tā visdrīzāk ir viena un tā pati organizācija. Žurnālā *Latvijas*

31 Rakstnieku un žurnālistu arodbiedrību, Operas solodziedātāju biedrību, Aktieru arodbiedrību un tēlojošo mākslinieku arodbiedrību. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 12.

32 Žurnālā *Latvijas Mūziķis* vairākos numuros publicēts Antona Rozenberga raksts par Dziesmu svētkiem un simfonisko mūziku (*Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 1, 1.–2. lpp., *Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 3, 1.–2. lpp., *Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 4–5, 1.–3. lpp.). Kā arī kāda autora “-s.” raksts -s. (Kas būs ar simfonisko mūziku nākošos dziesmu svētkos? *Latvijas Mūziķis*, 1932, Nr. 4, 2. lpp.).

33 Lietots arī saīsinājums I. M. U.

Mūziķis tika ziņots, ka Parīzes kongresā (31.10.–3.11.1927.) Latvijas Mūziķu biedrība tikusi uzņemta Internacionālās mūziķu ūnijas sastāvā (*Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 2). Tika arī ziņots, ka par 1928. gada pirmo pusgadu samaksāta Ls 131,89 liela biedru nauda par 708 biedriem (*Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 9). Tika publicēti arī Internacionālās mūziķu ūnijas kongresa lēmumi, kas attiecas uz mūziķu nodarbināšanu un radio, ziņas par Latvijas mūziķiem slēgtām darba vietām, pieteiktiem streikiem un noliegumiem saistīties darba attiecībās bez attiecīgās valsts biedrības apstiprinājuma u. c. (*Latvijas Mūziķis*, 1927, Nr. 3; 1928, Nr. 1; 1928, Nr. 3; 1928, Nr. 7–8). Žurnālā *Latvijas Mūziķis* tika paziņoti arī gadījumi, kad Latvijas Mūziķu biedrība vērsusies pie Internacionālās mūziķu ūnijas: vispirms ar lūgumu “noslēgt” vasaras sezonai Latviju, jo īpaši Rīgas Jūrmalu, ārzemju mūziķiem (*Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 3), vēlāk saistībā ar Latvijas Kultūras biedrības mēģinājumu rīkot koncertus Rīgas Jūrmalā (*Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 5). Tomēr jāsecina, ka šis starptautiskās sadarbības atspoguļojums pagaidām ir vienpusējs un nepilnīgs, un prasa turpmāku izpēti.

Mūziķu labklājības uzlabošana

Mūziķu labklājības uzlabošana bija ļoti svarīga biedrībai, uz to norāda 3. un 4. biedrības mērķis. Tas izpaudās mēģinājumos regulēt darba atalgojumu, tātad izstrādāt mūziķu algu tarifu un sekot līdzī tā ieviešanai un ievērošanai. Pilnsapulču protokoli uzrāda, ka mūziķu algas bija aktuāls temats jau no paša biedrības darbības sākuma. Pirmo algu tarifu izstrādāja valde ciešā sadarbībā ar mūziķiem un darba vietu pārstāvjiem, uz kuriem tarifs attiecās – opereti, cirku un kino. To pieņēma 1923. gada novembrī (LNA/LVVA 5689-1-16: 5–6). Biedrība ieņēma aktīvu pozīciju tarifa ieviešanā un mūziķu, kā arī uzņēmēju, konsultēšanā (LNA/LVVA 5689-1-16: 8). Apspriežot dažādus jautājumus, pilnsapulcē tika ziņots, ka atsevišķi mūziķi izvirzījuši pretenzijas izstrādātajam tarifam (kontrabasisti lūdza paaugstināt viņus tarifa I kategorijā), kā arī ziņots, ka “starp biedriem novērota nekoleģiāla izturēšanās pie tarifa izvešanas dzīvē” (LNA/LVVA 5689-1-16: 8–9). Izstrādātais algu tarifs bija aktuāls nepilnu gadu un 1924. gada 21. novembra pilnsapulcē tika pieņemts jauns algu tarifs³⁴, paaugstinot minimālo atalgojumu par 30% un saglabājot padomei piešķirtās tiesības algu tarifu grozīt (LNA/LVVA 5689-1-16: 18–19). Pēc ziņām žurnālā *Latvijas Mūziķis* var spriest, ka turpmākā mūziķu atalgojuma tarifa izstrādāšana un pieņemšana bijusi valdes pienākums³⁵.

34 Pie jaunā atalgojuma tarifa nav norādīts uz kurām darbvietām tas attiecās, taču, ziņojot par biedrības sasniegumiem 1924. gadā, valdes priekšsēdētājs Kārlis Geislers norādīja, ka sadarbībā ar Latvijas Mūziķu biedrību tika nokārtots Nacionālās Operas mūziķu atalgojums un paaugstināta alga par 33%. Var izteikt pieņēmumu, ka jaunais tarifs attiecās arī uz Nacionālās operas orķestra mūziķiem (LNA/LVVA 5689-1-16: 24).

35 Tā 1929. gada janvārī ziņots, ka valde pieņēma algu minimumu vasaras sezonai Ls 240 mēnesī, kas attiecas uz Liepāju, Rīgu un Jūrmalu (*Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 1). Voldemārs Pulciņš savā rakstā “Apskaužamie” iztīrāja Nacionālās operas orķestra mūziķu atalgojumu (Ls 205–247 mēnesī), tā izmaiņas (atalgojuma samazināšanos: agrāk bija Ls 280–370 mēnesī) un salīdzināja ar citām darba vietām – Radiofona orķestra mūziķiem un kinoteātru orķestriem (operas mūziķiem maksā mazāk nekā šo orķestru mūziķiem) (V. Pulciņš, *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 6). Mūziķu atalgojuma tēma ir bijusi aktuāla arī vēlāk – 1934. gadā restorānu mūziķu grupa norādīja uz faktu, ka Rīgas pilsētas valde ir noteikusi algas minimumu sievietēm (Ls 2 līdz Ls 2,50 dienā atkarībā no darba smaguma), tīkmēr restorānu mūziķi “nevar cienīgi nostāties blakus dienas strādniecei”. Raksta autors sniedza piemērus, kurā mūziķi par 8 darba stundām saņem pat Ls 1,50, Ls 1 vai pat “spēlē pilnīgi par brīvu, cerēdami un to, ko apmeklētāji atmetīs” (*Latvijas Mūziķis*, 1934, Nr. 3).

Latvijas Mūziķu biedrība aktualizēja darba likumu³⁶ un tajā noteiktās prasības vēlējās attiecināt arī uz mūziķiem. Tātad biedrība uzstāja, ka darba devējiem jāievēro noteikto darba laiku, brīvdienas, atvaļinājumus u. c. Šajā sakarā biedrība veica arī plašu mūziķu anketēšanu ar mērķi veidot statistiku par mūziķu darba īpatnībām, apstākļiem un atalgojumu³⁷. Analizējot 1929. gada anketas³⁸, var secināt, ka biedrība vēlējās iegūt šādu informāciju: biogrāfiskus datus, ziņas par nodarbošanos, piederību biedrībai³⁹, valstisko piederību⁴⁰, nodarbinātības stabilitāti un darba apstākļus⁴¹, blakus nodarbošanos⁴², viedokļus par biedrībā iecerētiem projektiem. Bet, lai izvērtētu šo anketu leģitimitāti, būtu katra no tām jāizskata un jāsecina, cik pilnvērtīgi tā aizpildīta. Daudzās no tām sniegtas īsas atbildes tikai uz dažiem jautājumiem, bet citām anketām pievienota papildu lapa, kurā sniegta garāka atbilde. Arhīva 73. lietā nav atrodams solītais statistikas apkopojums un rodas iespaids, ka šī iecere tomēr nav līdz galam īstenota. Iespējams, tas skaidrojams arī ar to, ka 1930. gads Latvijas Mūziķu biedrībai pagāja, cīnoties ar bezdarbu, ko izraisīja skaņu filmas ienākšana, šajā laikā anketās iegūtā informācija, iespējams, vairs nebija aktuāla.

Vēl viens aspekts, kas, pēc biedrības dalībnieku paustajiem uzskatiem, ietekmēja mūziķu labklājību, bija ārzemju mūziķu darbošanās Latvijā. Šis temats tika apspriests

36 Likums par darba laiku. *Likumu un valdības rīkojumu krājums*, 1922, Nr. 7.

37 1928. gada maijā *Latvijas Mūziķi* tiek publicēts uzaicinājums pildīt drīzumā pieejamās aptauju lapas, kas paredzētas statistikas izstrādei par biedru darba dzīvi un citiem apstākļiem (*Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 5). Šāds atkārtots aicinājums tiek izteikts arī 1929. gada septembrī, ar precizējumu, ka aptauju lapas ir par mūziķu darba vietām, darba apstākļiem un atalgojumu, ar mērķi izprast mūziķu nodarbinātības kopainu un spēt to adekvāti salīdzināt ar citām nozarēm, kā arī šo informāciju izmantot, lai veiksmīgāk rastu līdzekļus mūziķu dzīves trūkumu novēršanai. Aktuālākie jautājumi tobrīd bija vispārēja atalgojuma tarifa izstrādāšana, tātad pārskaite izveidošana par jau esošajām algu normām un iespējamo uzlabojumu izstrādāšana, kā arī vecumdienu nodrošināšana – cīņa par pensiju piešķiršanu kultūras darbiniekiem (jāatzīmē, ka valsts pensijas Latvijas Republikas pirmajā pastāvēšanas posmā saņēma tikai maza iedzīvotāju daļa) vai savas pensiju un dzīvības apdrošināšanas kases dibināšana (*Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 9–10). Tomēr tā paša gada decembrī publicēta ziņa, ka daudzi biedri nav izpildījuši šīs aptaujas un tika moralizēts par biedru pasivitāti un neiesaistīšanos pensiju likuma izstrādes procesa uzlabošanā (*Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 12). Anketu lapas glabājās Latvijas Mūziķu biedrības fondā (LNA/LVVA, 5689-1-73), taču šīs lietas saturā ietilpst arī Latvijas Mūziķu biedrības biedru saraksts, saraksts ar kafejnīcu un restorānu mūziķu ansambļu nosaukumiem, dalībniekiem un viņu specializāciju, algas apmēru un biedra statusu. Šeit atrodams arī ansambļu pārstāvju anketas, kas veiktas 1936. gadā, 1937./1938. gada sezonā, taču visvairāk ir tieši augstāk minētās 1929. gadā veiktās aptaujas.

38 Anketas jautājumi: 1. Vārds, uzvārds, vecums, ģimenes stāvoklis; 2. Muzikālā izglītība; 3. Vispārējā izglītība; 4. Cik ilgi nodarbojās kā profesionāls mūziķis; 5. Tagadējā darba vieta, adrese; 6. Instruments; 7. Vai L. M. B. biedrs vai nebiedrs; 8. Pavalstniecība; 9. Darba kartiņa, no kā izdota un uz kādu laiku (ārvalstniekiem); 10. Ligums rakstisks, vai mutisks; un uz cik ilgu laiku; 11. Atalgojums dienā Ls; jeb mēnesi Ls; 12. Vai saņem likumīgās brīvdienas jeb atmaksu naudā?; 13. Cik stundas strādā dienā?; 14. Vai apvieno vairākas darba vietas un kādas; 15. Blakus amats, nodarbošanās, cik nopelna?; 16. Trūkumi darba vietā un kas būtu darāms to novēršanai; 17. Vai vēlas iestāties savstarpējā apdrošināšanas biedrībā nāves un darba spēju zaudēšanas gadījumiem?; 18. Vai vēlama pensiju kases dibināšana

39 Tātad biedrība iespējams vēlējās veikt plašāku statistikas apkopojumu, aptverot arī mūziķus, kuri nebija biedrības biedri.

40 Biedrība aktīvi iestājās par to, lai mūziķiem ārvalstniekiem netiktu piešķirtas darba kartiņas un vispār cīnījās pret ārzemju mūziķu darbību Latvijā.

41 Tieši 12. jautājuma atbilžu apkopšana varētu sniegt reālās situācijas atspoguļojumu – vai darba devēji tajā laikā ievēroja likumā noteiktos pantus vai arī mūziķu nodarbinātības ziņā tos “apgāja”.

42 Līdzīgi kā pret ārzemniekiem, mūziķu biedrība iestājās arī pret tiem, kuri ieņēma vairākas darba vietas, šī attieksme īpaši pastiprinājās saimnieciskās krīzes laikā – to spilgti ataino audzinošie moralizējošie raksti *Latvijas Mūziķī*.

jau pašā pirmajā pilnsapulcē un bija aktuāls visu biedrības pastāvēšanas laiku⁴³. Kā pārmērīga un nevajadzīga konkurence tika uztverti ne tikai ārzemju mūziķi, bet arī dažādi amatieru kolektīvi. Biedrība iestājās pret kara, policijas, ugunsdzēsēju u. c. orķestru darbību, kas pēc biedrības uzskatiem bija finansiāli nodrošināti, bet viņu koncertēšana atņēma darbu profesionāliem mūziķiem.

Iepriekš rakstītais pierāda, ka biedrība ne tikai vēlējās apvienot vienas nozares pārstāvjus, veidot mūziķu organizācijas un veicināt to kopdarbību, bet arī pildīt arod biedrību funkcijas – aizstāvēt strādājošo mūziķu tiesības un intereses, risināt konfliktus, atsevišķos gadījumos pieteikt streikus, sniegt priekšlikumus valsts institūcijām, konsultēt mūziķus tiesiskajos jautājumos.

Pašpalīdzības nodrošinājums

Pašpalīdzība, pašiniciatīva, pašu rūpes par savu labklājību – to palīdzēja nodrošināt Latvijas Mūziķu biedrība laikā, kad sociālās garantijas un pensiju sistēma Latvijā vēl neattiecās uz lielāko iedzīvotāju daļu. Šim atbalstam biedrība dibināja dažādus fondus: bērnu fondu (1924), palīdzības fondu (1928)⁴⁴, darba aizsardzības fondu (1929), un atsevišķas organizācijas: Mūziķu krājaizdevu⁴⁵ sabiedrību (1924) un Mūziķu savstarpējo dzīvības apdrošināšanas biedrību (1930). Fondos dalība bija obligāta, savukārt, organizācijas dibināja uz atsevišķiem statūtiem un dalība tajās bija katra brīvprātīga izvēle. No fondiem nozīmīgākais bija bērnu fonds⁴⁶, lai mūziķi varētu streikot un nepalikt bez naudas līdzekļiem, tika dibināts darba aizsardzības fonds⁴⁷. Lai veidotu ilgtermiņa

43 Attiecībā uz ārzemju mūziķu skaita ierobežošanu Latvijas Mūziķu biedrība 1924. gadā panāca, ka Iekšlietu ministrija apņemas pieprasīt atsauksmes Latvijas Mūziķu biedrībai par konkrētā mūziķa nepieciešamību (LNA/LVVA 5689-1-16: 12)

44 Palīdzības fonds bija paredzēts pabalsta izsniegšanai dažādos neparedzētos nelaimēs, ilgstošas slimības gadījumos.

45 Krājaizdevu sabiedrība sniedz biedriem finanšu pakalpojumus – galvenokārt piesaista biedru noguldījumus un kredītē biedrus. Krājaizdevu sabiedrības galvenais uzdevums ir attīstīt savos biedros spēju darboties kopīgi, lai uz savstarpējas palīdzības un pašpārvaldes principu pamata, veicinot taupību, veidotu kredītresursus biedru personisko, kā arī saimniecisko un sadzīves vajadzību apmierināšanai, tādējādi sekmējot viņu labklājību. <https://likumi.lv/ta/id/7115> (skatīts 15.05.2021.)

46 Par palīdzības sniegšanu biedru un viņu ģimenes locekļu nāves gadījumā biedrībā lēma jau pirmajā tās pastāvēšanas gadā (LNA/LVVA 5689-1-16: 6–7) un 1924. gada sākumā nodibināja “Bērnu fondu”. Katram Latvijas Mūziķu biedrības biedram bija jāveic iemaksa šajā fondā par katru nāves gadījumu. Pabalsts tuviniekiem biedra nāves gadījumā sākotnēji bija Ls 140, ar 1929. gadu Ls 200, ar 1931. gadu Ls 400, savukārt pabalsts ģimenes locekļa nāves gadījumā sākotnēji bija Ls 80, ar 1929. gadu Ls 120, ar 1931. gadu Ls 200. (LNA/LVVA 5689-1-16)

47 Šis fonds tika dibināts, lai nodrošinātu biedrus ar materiālu pabalstu streika vai konflikta gadījumā ar darba devējiem. Instrukciju projektā atšifrējot, ka par streiku ir uzskatāms nevis atsevišķu personu, bet ansambļu protests pret darba atalgojuma samazināšanu, darba apstākļu pasliktināšanos vai darba devēju uzspiestas kopdarbības ar mūziķiem, kuri nav Latvijas Mūziķu biedrības biedri, rezultātā (LNA/LVVA 5689-1-16: 84–86; *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 10) Šī fonda dibināšanas motivāciju virzīja apdraudējums, ko izjuta profesionāli mūziķi Latvijas Mūziķu biedrības biedri) no mūziķu diletantu, kā arī biedrībai nepiederošo mūziķu, skaita pieauguma 1928. gadā. Biedrības valde kā savu svarīgāko uzdevumu izvirzīja diletantu un “nebiedru” izskaušanu no darba vietām ar streiku un boikotu palīdzību, lai tādējādi uzlabotu profesionālo mūziķu darba apstākļus un ekonomisko stāvokli (*Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 1; *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 9; *Latvijas Mūziķis*, 1930, Nr. 1)

uzkrājumus, mūziķi dibināja savu krājaizdevu sabiedrību⁴⁸. Šādas organizācijas esamība priekšlaicīgi nodrošināja mūziķus ar atbalstu ekonomiskās krīzes apstākļos. Un, neskatoties uz to, ka Latvijā dzīvības apdrošināšanas ideja vēl bija maz pazīstama, Latvijas Mūziķu biedrība to skaidroja mūziķiem un mudināja apdrošināties⁴⁹.

Identitātes meklējumi

Vispretrunīgākais biedrības mērķis bija izslēgt jebkādas reliģiskas un politiskas intereses. Pretrunīgs, jo no vienas puses pastāvēja uzskats, ka mūzika un politika jānošķir, bet realitātē biedrība nonāca pat tādā situācijā, kad aicināja biedrus balsot par konkrētu partiju, kurā iesaistījušies biedrības pārstāvji (*Latvijas Mūziķis*, 1931, Nr. 1–2). Arī arodkustība mūziķiem saistījās ar “politiskām darišanām” un par to, vai mūziķis ir mākslinieks vai arodnieks biedrības žurnālā *Latvijas Mūziķis* tika izvēsta ilgstoša polemika.

Ansambļu mūziķis, čellists un valdes priekšsēdētājs Johans Bisenieks (1891–1934) uzsvēra, ka

“nevajagot baidīties no nosaukuma “aroda biedrība”, jo aroda biedrības apvieno visus zināma aroda darbiniekus, šīs biedrības uzlabo savu biedru stāvokli un tas tām izdodas jo vieglāk tāpēc, ka arodu biedrības strādā kopā ar likumdevēju iestādēm. Vienkārša biedrība, kāda arī ir Latvijas Mūziķu Biedrība, grūti jeb nemaz nerasniedz arodbiedrību mērķus; to mēs redzam arī mūsu biedrības darbībā. Jau 5 gadus esam apvienojušies, izdevuši miljonus, bet biedru stāvoklis, samērā ar agrākiem gadiem, stipri pasliktinājies” (*Latvijas Mūziķis*, 1927, Nr. 2).

Bisenieks arī norādīja, ka “ārzemēs arodu biedrību kustība jau ir veca un tai ir savas tradīcijas. Latvijā, un īsti *muziķu* starpā, šī kustība vēl ir jauna” (*turpat*).

Šim Bisenieka rakstam sekoja vairāki pretrakti. Valdes priekšsēdētājs Vilhelms Krūms noraidīja ideju par arodbiedrību un to saistīja ar Bisenieka personiskajiem uzskatiem:

“Es nebrīnos par to ideju, bet gan par to lielo dvēseli, kas var apvienot sevī īstu mūziķi-mākslinieku un arodnieku. Kur tad paliek mūsu jaunības sapņi, mūsu dziņa pēc pilnības, pēc mākslas augstumiem? Kur paliek mūsu tiešais mērķis: radīt un reproducēt tīru mākslu? Vai mēs ar sarkanu vai citu kādu karogu priekšgalā būsīm vēl mūziķi? Nē! un vēlreiz nē! Tur kur sāksies arodnieks — nobeigsies mūziķis. Un ja es arī palikšu viens kā saucēja balss tukšnesī, tad tomēr gribu saukt ar pilnu krūti: Mēs gribam palikt mūziķi-

48 Dibināta ar nosaukumu “Latvijas Mūziķu biedrības krājaizdevu sabiedrība” 1924. gada 24. septembrī (*Valdības Vēstnesis*, 1924, Nr. 245). Tās dalībnieki galvenokārt bija biedrības biedri. Lai paplašinātu darbību 1927. gadā tika mainīts nosaukums uz “Mūziķu krājaizdevu sabiedrība” un reģistrēti statūtu grozījumi (*Valdības Vēstnesis*, 1927, Nr. 47). Vēsturisks izklāsts par to ir sniegts žurnālā “Latvijas Mūziķis” rakstā “Mūziķu Krāj-aizdevu Sabiedrības 5 gadu pastāvēšana” (*Latvijas Mūziķis*, 1930, Nr. 1). Mūziķu krājaizdevu sabiedrībai ir atsevišķs fonds Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīvā.

49 1929. gada septembra-oktobra numurā žurnālā “Latvijas Mūziķis” tika publicēts izvērstis, analītisks raksts par dzīvības un darba spēju apdrošināšanu, kurā skaidroja tās nepieciešamību un ieguvumus, raksturoja iespējas Latvijā un analizēja Vācijas piemēru, kā arī atklāja risinājumu – dibināt Mūziķu savstarpējo dzīvības apdrošināšanas biedrību *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 9–10.

mākslinieki, gribam būt brīvi no politiskiem iespaidiem un kalpot tam elkam, kam esam ziedojuši savu jaunību, savas naktis un veselību!" (V. Krūms, *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 1).

Taču zem šī viedokļa žurnālā sekoja galvenā redaktora Eduarda Bāliņa (1893–1941) piezīme, ka redakcija nepiekrīt šim viedoklim, jo tas atspoguļojot situāciju vienpusīgi. Tika publicēts arī Bāliņa raksts "Mūziķi un arodnieki", kura sākumā uzburtā šāda spilgta ideālās pasaules aina:

"Daudzi kolēģi izbrīnā ieleptis acis, sak': kā gan var apvienot vienā teikumā mākslas kalpu — *muziķi* un arodnieku? Kas gan var būt kopējs mums — māksliniekiem, kuri radam un reproducējam tīro mākslu, ar cilvēkiem kuri strādā darbnīcās, fabrikās vai citos uzņēmumos? Viņi augu dienu apkalpot savas *mašīnas* vai rīkojas ar cirvi jeb lāpstu, — turpretī mēs ar skaņām savīļņojam cilvēku dvēseles, radam stipras dvēseles emocijas. Viņi nodarbojas ar politiku, bet mēs esam brīvi no politiskiem iespaidiem, mazākais mums jācenšas būt brīviem. Tātad mums nekad nav bijis un arī nebūs pa ceļam ar arodniekiem, jo kur sākās arodnieks, tur beidzas *muziķis*" (E. Bāliņš, E., *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 3).

Taču raksta turpinājumā Bāliņš izvērs salīdzinājumu starp mūziķi un arodnieku un secināja, ka uzburtā aina ir pašapmāns un ka atšķirības starp šīm kategorijām nav lielas, ķā arī noslēdz ar šādu pārliecību — "Tur kur beidzas arodnieks — sākas diletantisms!" (*turpat*).

Pavisam ironisks ir kāda nezināma autora provokatīvs raksts "Vārds mūziķiem!", kurā autors pretstata jēdzienus mūziķis un "mūziķis". Pievienojot pēdiņās, autors norāda uz pretējas un ironiskas nozīmes vārda lietojumu, kas apzīmē tās personas, kuras ar mūziku nenodarbojas profesionāli.

"Līdz šim, liekas, visiem bija skaidrs, ka ar mūziku nodarbojas mūziķis, ar pedagoģiju pedagogi, ceļus un tiltus būvē inženieri, tiesu spriež tiesneši u. t. t. Ja citās nozarēs vēl pastāv šī kārtība, tad attiecībā uz mūziku tas vairs nav piemērojams. Ar mūziku nodarbojas visi, sākot ar ugunsdzēsējiem un kareivjiem, beidzot ar juristiem un inženieriem. [...] Šā raksta rindīņu uzdevums ir mudināt visas Latvijas mūziķu organizācijas apvienoties savienībā ar pastāvīgu prezidiju jeb sekretariātu, kas būtu autoritatīvs mūziķu domu izteicējs un viņu interešu aizstāvis. Ja mūziķi, būdami profesionāli, tomēr paliek mākslinieki un viņiem svešas arodbiedrību politiskas tendences, tad mūziķu organizācijām savā savienībā jārod patstāvīga valoda un jāsarģā mūziķi no "mūziķiem" pēdiņās" (*Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 4).

Šie mūziķu identitātes meklējumi tieši ietekmēja mūziķu organizācijas identitātes meklējumus. Diskusija par to, vai Latvijas Mūziķu biedrībai vajadzētu pārdēvēties par mūziķu arodbiedrību, vai pievienoties kādam no arodbiedrību centrālbirojiem bija aktuāla gandrīz visu biedrības pastāvēšanas laiku⁵⁰. Tomēr desmitgades mijā biedrība bija nodarbināta ar skaņu kino un vēlāk ekonomiskās krīzes radītajām sekām.

50 Par nepieciešamību pievienoties vienam no arodbiedrību centrālbirojiem rakstīja kāds autors ar parakstu Mī (*Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 6). 1932. gadā Jānis Knēts uzstājās ar referātu "Arodorganizācijas pamatjautājumi" un aicināja biedrību pārveidoties par arodbiedrību (*Latvijas Mūziķis*, 1932, Nr. 1–2).

Kārļa Ulmaņa režīma laikā šis jautājums tika atrisināts, jo 1935. un 1936. gada Darba statistikas grāmatā Latvijas Mūziķu biedrība iekļauta arodbiedrību sarakstā. 1935. gadā Latvijas Mūziķu biedrība pievienojās Latvijas strādnieku arodorganizāciju apvienībai (Darba statistika 1936: 92). 1936. gadā Latvijas Mūziķu biedrību un citas arodbiedrības pārvaldīja jaundibinātā Latvijas darba kamera (Darba statistika 1937: 96–100).

Tomēr nebūtu korekti sašaurināt Latvijas Mūziķu biedrību uz arodbiedrības statusu, jo tās darbības profilu veido ne tikai iepriekšminētie orķestri, bet arī nošu bibliotēka un koncertakcija “Mūziķu diena”.

Nošu bibliotēka

1924. gada februārī Latvijas Mūziķu biedrības pilnsapulcē tās biedrs Kartaševs izteica priekšlikumu veidot nošu bibliotēku (LNA/LVVA 5689-1-16: 9), un tā paša gada jūnija pilnsapulces protokolā jau tika ziņots, ka pie biedrības dibināta nošu bibliotēka un par to “lieli nopelni pieder biedram Kartaševam” (LNA/LVVA 5689-1-16: 12). Latvijas Mūziķu biedrības nošu bibliotēkā varēja izīrēt notis salonorķestrim par trim santīmiem dienā, bet klavierēm solo par vienu santīmu dienā, vai arī iegādāties abonementu par mēnešmaksu Ls 10 (*Mūzika*, 1927, Nr. 3). Vēlāk, 1929. gadā tika precizēts, ka viena abonementa ietvaros var iegūt līdz 30 kompozīcijām, bet par katrām nākamajām 15 kompozīcijām jāmaksā klāt Ls 5. (*Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 1). Latvijas Mūziķu biedrība iepirka lietotas orķestra notis (*Mūzika*, 1926, Nr. 12), saņēma izpriece nodokļu atvieglojumu no Rīgas pilsētas valdes, lai par ietaupīto naudu varētu paplašināt bibliotēku ar pūtēju orķestra repertuāru (*Mūzika*, 1926, Nr. 10), un saņēma notis dāvinājumā⁵¹. Iedziļinoties ienākumu un izdevumu pārskatos, var secināt, ka nošu bibliotēkai pirmajos gados atvēlēja vismaz Ls 500, lai papildinātu bibliotēkas krājumus un nodrošinātu atalgojumu bibliotekāram. Sākot ar 1929. gadu, biedrības gada pārskati uzrāda kritumu gan attiecībā uz izdevumiem, gan ienākumiem, kas saistīti ar nošu bibliotēku. Biedrības gada pārskatos⁵², var redzēt, ka nošu bibliotēkas vērtība no 1928. gada ir novērtēta ar vidēji Ls 2000, bet 1932. gada pārskatā Ls 2137. Latvijas Mūziķu biedrības arhīvā glabājās divi nošu repertuāra saraksti, kas apkopoti apjomīgās grāmatās – Bruno Čunčiņa personīgais repertuāra saraksts (77. lieta) un repertuāra saraksts (78. lieta). Abos sarakstos skaņdarbi sakārtoti pa žanriem, taču atšķiras numerācija un sadaļas.

1935. gadā Kultūras fonds dibināja centrālo nošu bibliotēku, kura atradās Latvijas Konservatorijā (*Valdības Vēstnesis*, 1935, Nr. 102). Tās rīcībā esošās notis mūziķiem un viņu organizācijām tika izsniegtas bez maksas uz galvojuma pamata (*Rīts*, 1935,

51 Pianista, ilggadēja Brēmera–Kīnemana kapelas vadītāja, Emīla Kīnemana nošu krājums 1926. gadā tika uzdāvināts Latvijas Mūziķu biedrībai (Veitners 2018: 118).

52 Gada pārskati publicēti žurnālā *Latvijas Mūziķis*, daži no tiem ietverti arī pilnsapulču protokolu grāmatā (LNA/LVVA 5689-1-16). Iespējams arī salīdzināt citas ienākumu un izdevumu kategorijas. Gada pārskats par 1928. gadu (*Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 1), par 1929. gadu (*Latvijas Mūziķis*, 1930, Nr. 2), par 1930. gadu (*Latvijas Mūziķis*, 1931, Nr. 1–2), par 1931. gadu (*Latvijas Mūziķis*, 1932, Nr. 1–2), par 1932. gadu (*Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 2), par 1933. gadu (*Latvijas Mūziķis*, 1934, Nr. 2).

Nr. 229). Pagaidām nav izdevies noskaidrot, kā šādas centrālās bibliotēkas izveide ietekmēja Latvijas Mūziķu biedrības nošu bibliotēkas darbību.

1988. gadā Arnolds Klotiņš, apskatot V. Lāča Latvijas PSR Valsts bibliotēkas mūzikas nodaļu (tagadējo Latvijas Nacionālo bibliotēku), rakstīja, ka tā izveidojās 1958. gadā, apvienojot divas vecākas Rīgas muzikāliju krātuves – Latvijas Mūziķu biedrības un Latvijas Valsts bibliotēkas nodaļu nošu materiālus (Klotiņš, A., *Literatūra un Māksla*, 1988, Nr. 14). Klotiņš secināja, ka Latvijas Valsts bibliotēkas pienesums bija salīdzinoši mazāks. Rakstā sniegta arī galvenās bibliotekāres atbilde par esošo mūzikas bibliotēku apvienošanas ieguvumiem un zaudējumiem: “Rīga zaudēja īpašu nošu izīrēšanas vietu, kurā pastāvēja lasītāju attieksmi disciplinējošs maksas abonements un soda naudas, līdz ar to – finansiāls pamats iepirkt populāro un mācību izdevumu nepieciešamo eksemplāru skaitu” (Klotiņš, A., *Literatūra un Māksla*, 1988, Nr. 14). Šis viedoklis ir ļoti svarīgs, jo rosina domāt par to, ka Latvijas Mūziķu biedrības nošu bibliotēka, iespējams, pastāvēja līdz pat 1958. gadam, taču šī pieņēmuma pamatotība vēl būtu jāpārbauda.

Izdevējdarbība

Vispirms jānorāda, ka mūzikas tēmai vai mūziķiem veltīti periodiski izdevumi latviešu valodā nav pētīti un salīdzināti. Līdz šim fokuss ir bijis uz vienu žurnālistikas žanru – recenzijām. Tomēr, lai uzskatāmi ieraudzītu mūzikas žurnālu pēctecību un to, kā Latvijas Mūziķu biedrības žurnāli iekļaujas kopējā mūzikas žurnālu klāstā, pētījuma autore piedāvā to apkopojumu (skat. 2. pielikumu). Apskatot tabulu, var secināt, ka 20. gadu otrajā pusē un 30. gadu pirmajā pusē Latvijas Mūziķu biedrība izdeva vienīgos mūzikas žurnālus latviešu valodā.

Žurnālu *Mūzika* 1925. gadā izveidoja Latvijas Skaņražu kopa, taču finansiālu grūtību dēļ tā izdeva tikai piecus numurus. Savukārt, Latvijas Mūziķu biedrība nolēma izmantot jau zināma un respektabla žurnāla vārdu, lai sekmīgāk īstenotu savus nodomus un sasniegtu plašāku auditoriju (LNA/LVVA 5689-1-16: 13, 29). Tā atjaunoja žurnālu *Mūzika* pārveidotā variantā un izdeva 18 numurus, bet jau pēc diviem gadiem to slēdza. Vispirms Latvijas Mūziķu biedrība nolēma izdot žurnālu *Mūziķu biļetens* (LNA/LVVA 5689-1-16: 58), bet 1927. gada oktobrī nāca klajā ar žurnālu *Latvijas Mūziķis*. Šis žurnāls nebija pieejams izdevumu tirgū – tā galvenais mērķis bija informēt biedrus par Latvijas Mūziķu biedrības darbību, lēmumiem, pārskatiem, un vērtēt mūzikas dzīves aktualitātes, kas ietekmē atskaņotājmāksliniekus. Vairāk par šiem žurnāliem var lasīt autores izstrādātajos Nacionālās Enciklopēdijas šķirkljos⁵³.

“Mūziķu diena”

Lai rastu līdzekļus darba aizsardzības un citiem fondiem, kā arī lai reprezentētu pašu biedrību, tika iecerēts katru gadu rīkot “Mūziķu dienu”, kuras ietvaros notiktu koncerti,

53 *Mūzika* <https://enciklopedija.lv/skirklis/2827>, *Latvijas Mūziķis* <https://enciklopedija.lv/skirklis/113283> "Latvijas Mūziķis"

priekšlasījumi un citas aktivitātes (LNA/LVVA 5689-1-16: 81–82). Tomēr vienīgā zināmā aktivitātē, kas noritēja “Mūziķu dienas” ietvaros, bija apvienoto orķestru simfoniskais koncerts. Šādi koncerti notika 1928., 1929, 1931. gadā.

“Mūziķu dienas” koncerti notika Arkādijas parkā, kurā 1927. gadā pēc Paula Kundziņa projekta tika atklāta toreiz lielākā un jaunākā gliemežnīcas tipa mūzikas estrāde ar plašu koncertlaukumu.⁵⁴ Apvienotā orķestra sastāvu veidoja lielākās mūziķu apvienības, kas darbojās vasaras periodā – Radiofona orķestris, Rīgas simfoniskais orķestris un Rīgas Jūrmalas simfoniskais orķestris (1928), Ķemeru simfoniskais orķestris (1929, 1931). Mūziķi šajos koncertos piedalījās bez atalgojuma, brīvprātīgā vai piespiedu kārtā. Savukārt pārējiem biedrības biedriem šajā dienā bija jāmaksā “Mūziķu dienas” nodeva, kā to paredzēja instrukciju projekts (1929)⁵⁵. Visi trīs apvienoto orķestru koncerti notika augusta pirmajā pusē pirmdienas vakarā (13. 08. 1928., 12. 08. 1929., 10. 08. 1931.). Dienas izvēle, iespējams, skaidrojama ar mūziķu darba laiku un orķestru regulāro vasaras koncertsezonas grafiku.

Pilnsapulču protokolos jau 1925. gadā apspriesta ideja rīkot pasākumu ar nosaukumu “Mūzikas diena”. Taču šīs ieceres realizēšana tika atlikta uz nenoteiktu laiku, jo no līdzdalības atteicās Rīgas simfoniskā orķestra direkcija (LNA/LVVA 5689-1-16: 29). Spriežot pēc norādes uz orķestri, var secināt, ka bija iecerēts koncerts. Turpmākos divus gadus pilnsapulču protokoli neuzrāda, ka būtu apspriesta tāda “Mūzikas diena”. Sakarā ar Latvijas Mūziķu biedrības piecu gadu pastāvēšanas gadadienu 1927. gada novembra pilnsapulcē Vilhelms Krūms sniedza priekšlikumu, ka šim notikumam par godu būtu jāsarīko plašāks koncerts. Pilnsapulce vienbalsīgi piekrita un nolēma, ka biedrības reprezentācijas nolūkos katru gadu būtu jāsarīko lielāks koncerts (LNA/LVVA 5689-1-16: 62). Tātad tiek atjaunota ideja par koncertu, bet netiek norādīts uz plašākas akcijas veidošanu, kas ietveru citas aktivitātes.

Tomēr biedrības piecu gadu pastāvēšanas atzīmēšana februārī aizritēja bez pieminētā koncerta. Tikai 1928. gada jūlijā žurnālā *Latvijas Mūziķis* tika publicēts uzaicinājums mūziķiem piedalīties koncertā:

“Patreizējie dzīves un darba apstākļi liek nopietni ieskatīties mūsu tālākas gaitas perspektīvā. Diletantismam strauji izplatoties, ir nopietni apdraudēts profesionālo mūziķu stāvoklis, kādēļ ir nepieciešama ciešāka organizēšanās un nodrošināšanās pret varbūtēju bezdarbu un nevēlamu konkurenci (ka tāda bez šaubām ir, to pierāda gadījums Jūrmalā ar pūtēju orķestri⁵⁶). Šāds nodoms prasa ne tik vien labu gribu, bet arī ļoti plašus materiālus līdzekļus, pie kuru vākšanas patlaban gribam stāties. 13. augustā paredzēts simfonisks

54 Uz mūzikas nozīmi šī parka identitātes veidošanā norāda fakts, ka nereti tas dēvēts par “Torņakalna koncertdārzu”, kā arī koncertdārzu “Arkādija”.

55 “Mūziķu dienas” instrukciju projekts paredzēja, ka katrs biedrības biedrs šajā dienā ziedo biedrībai. Summa bija atkarīga no darba līguma veida – jāziedo 25% vai 50% no vienas dienas algas. Biedri, kuri atteiktos ziedot, zaudētu tiesības iegūt pabalstu no darba aizsardzības fonda. (*Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 2., 5. lpp., LNA/LVVA 5689-1-16: 81–82)

56 Starp Latvijas Mūziķu biedrību un Latvijas Kultūras veicināšanas biedrību bija konfliktsituācija, kuras rezultātā tika panākts, ka Rīgas Jūrmalā arī 1929. gada vasarā spēlēja simfoniskais nevis pūtēju orķestris.

koncerts, kura skaidrs atlikums nāks "Darba aizsardzības fondam" par labu. Tas būs pirmais pamatakmens mūsu labklājībai. Valde ir tajā pārliecībā, ka iekšējās disciplīnas sajūta te pietiekoši stingra un attīstīta un ka neviens neatteiksies pabalstīt šo darbu, ko Valde uzsākusi. Līdz ar to Valde uzaicina visus piedalīties koncertā, paturot acīs savu un savu līdzbiedru labklājību. L. M. B. Valde" (*Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 7–8).

Tātad var secināt, ka šī koncerta mērķis bija ne tik vien reprezentēt biedrību, bet arī iegūt finansējumu, kas ļautu turpmāk cīnīties ar bezdarbu un konkurenci darba tirgū. Tika pausta pārliecība, ka mūziķi atbalstīs šo ideju un piedalīsies iecerētajā koncertā. Žurnālā *Latvijas Mūziķis* šis koncerts ieguva nosaukumu "L. M. B. apvienoto orķestru koncerts".

Pēc šī koncerta uzbūves un mērķa tika organizēti turpmākie "Mūziķu dienas" koncerti, tāpēc pamatoti ir secināt, ka 1928. gada apvienoto orķestru koncerts ir pirmais, kas atspoguļo šo koncertakciju. Pēc pirmā apvienoto orķestru koncerta, 1929. gadā, tika izstrādāts "Mūziķu dienas" instrukciju projekts, publicēts žurnāla *Latvijas Mūziķis* februāra numurā un vienbalsīgi pieņemts 22. marta pilnsapulcē (*Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 2, LNA/LVVA 5689-1-16: 81–82).

Par 1929. gadā gaidāmo "Mūziķu dienu" žurnālā *Latvijas Mūziķis* uzsvērts ne tik daudz finansiālais ieguvums dažādos biedrības fondos, bet gan šī pasākuma reprezentatīvais raksturs, kas parāda biedrību "ne tik vien mākslas, bet gan arī sabiedriskā dzīvē kā kulturālu un spējīgu organizāciju" (*Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 7). Raksta turpinājumā pausta biedrības nostāja, kas tipiska 20. gadu pēdējiem gadiem – cīņu pret diletantismu: "Šim koncertam jāizvērsās netik vien par mūziķu svētkiem, bet gan arī par mūzikas svētkiem (retinājums mans – L. Š.), mūzikas, kura atsvabināta no diletantisma žņaugiem, brīvi plūst un izdaļo mūsu klausītāju mākslas izpratni" (*turpat*).

Kaut arī "Mūziķu dienas" mērķis bija cēls, pēc žurnālā *Latvijas Mūziķis* publicētajiem izteikumiem var secināt, ka ne visi mūziķi to ir atbalstījuši, jo šādi biedrība tiem uzlikusi pienākumu – piedalīties apvienoto orķestru koncertā vai maksāt nodevu. Raksta "Pašpalīdzība" autors to komentēja kā solidaritātes trūkumu un neloģisku, nepārliecinošu argumentu paušanu pret darba aizsardzības fondu (*Latvijas Mūziķis*, 1930, Nr. 1).

Apvienoto orķestru koncerts bija plānots arī 1930. gadā. Tika sastādīta koncertprogramma un saskaņots koncerta datums, taču dažādu iemeslu dēļ koncerts atcelts. Uz iecerēto "Mūziķu dienas" koncertu norāda Latvijas Mūziķu biedrības iesniegums Rīgas simfoniskā orķestra direkcijai ar lūgumu saskaņot koncerta datumu (11. augustu) un atļaut orķestrim piedalīties šajā koncertā (LNA/LVVA 5689-1-40: 15). Savukārt, iesniegumā Rīgas pilsētas valdei, ar lūgumu atļaut sarīkot apvienoto orķestru (Rīgas simfoniskā, Rīgas Radiofona, Jūrmalas un Ķemeru⁵⁷ orķestru) koncertu, norādīts, ka ar Rīgas simfoniskā orķestra vadību datums jau saskaņots. Šajā iesniegumā arī norādīts, ka koncertu diriģēs Rīgas simfoniskā orķestra diriģents Valeriāns Berdjajevs (*Walerian Bierdiajew*, 1885–1956) un Latvijas Nacionālās operas, Jūrmalas orķestra

57 Šis būtu bijis vienīgais koncerts, kurā uzstātos četri orķestri. Taču jāņem vērā, ka 1930. gadā Rīgas Jūrmalas simfoniskais orķestris spēlēja samazinātā sastāvā (Zemovičs, 2017).

diriģents Georgs Šnēfogts (*Georg Lennart Schnéevoigt*, 1872–1947) (LNA/LVVA 5689-1-40: 16). Tātad bija iecerēts koncerts ar četru orķestru un ievērojamu diriģentu dalību. Vēl vienā dokumentā – aptaujā par Rīgas Jūrmalas un Ķemeru simfoniskā orķestra mūziķu līdzdalību – norādīts, ka šim koncertam paredzēti divi mēģinājumi plkst. 9.00 – Kūrmajā (05. 08.) un Vērmanes dārzā (11. 08.) (LNA/LVVA 5689-1-40: 17). Šajā aptaujā 21 mūziķis ar savu parakstu apliecinājis, ka koncertā nepiedalīsies. Dokumentu ir komentējis Voldemārs Pulciņš, norādot, ka viss pārējais orķestra vairākums ir pret 2 mēģinājumiem koncertprogrammā paredzētajai Čaikovska Sestajai simfonijai V. Berdjajeva vadībā. Šādu mūziķu pretestību var skaidrot ar to, ka jau 1928. gada apvienoto orķestru koncertā tika atskaņota šī simfonija un ka mūziķi nevēlējās veltīt šim koncertam vairāk sava brīvā laika par minimāli nepieciešamo.

Paturot prātā šo mūziķu pretestību, jānorāda uz iesniegumu Rīgas pilsētas nekustamo īpašumu nodaļai, kurā tika lūgts neparedzētu apstākļu sagādīšanās dēļ koncertu pārcelt uz augusta beigām vai septembra sākumu (LNA/LVVA 5689-1-40: 18). Tomēr koncerts, neatradis ne īsto laiku, ne vietu, tika atcelts (LNA/LVVA 5689-1-40: 18). Žurnālā *Latvijas Mūziķis* paskaidrots, ka koncerta neveiksmes cēloņi meklējami “idejiskās sajūsmas trūkumā”. Tas bija vairāk pašpārmetums, jo norādīja, uz nostāju – ja koncertu nevar sarīkot pašas biedrības uzstādīto augsto prasību līmenī, tad tas nav jādara⁵⁸. Papildus šim koncerta atcelšanas iemeslam tika paustas bažas par “Mūziķu dienas” koncerta īstenošanas vietas – Arkādijas parka – piemērotību, tieši neparedzamo laikapstākļu dēļ. Kaut arī koncertu atcēla, “Mūziķu dienas” nodeva joprojām tika iekasēta (*Latvijas Mūziķis*, 1930, Nr. 10–11).

Tomēr jau 1931. gada “Mūziķu dienas” koncerts notiek kā ierasts Arkādijas parkā un raksta autorei nav izdevies noskaidrot vai vispār tikušas apzinātas citas koncertvietas. Iespējams, ka laikapstākļu risku bija vieglāk uzņemties, nekā samierināties ar zaudējumiem, ko sniegtu kādas lielas zāles īre⁵⁹. Iespējams, ka ievērojot iepriekšējā gada nesaskaņas mēģinājumu jautājumā, 1931. gadā bija paredzēts tikai viens mēģinājums – koncerta dienā Vērmanes dārzā plkst. 9.30 (LNA/LVVA 5689-1-40: 39).

1932. gada novembrī žurnālā *Latvijas Mūziķis* tika konstatēts fakts, ka apvienoto orķestru koncerts 1932. gadā nenotika. Kā iemesls atkal uzsvērts liels risks saistībā ar laikapstākļiem, taču šoreiz to pavada arī saimnieciskās krīzes faktors. Žurnālā ziņots, ka valde un padome pieņēmusi lēmumu neiekasēt “Mūzikas dienas” nodevu par 1932. gadu (*Latvijas Mūziķis*, 1932, Nr. 3). Šī nelielā norāde uz “Mūzikas dienas” nevis “Mūziķu dienas” nodevu, ļauj secināt, ka no vienas puses biedrība nošķīra šos nosaukumus, no otras puses mēdza lietot tos arī kā sinonīmus.

58 “Tā kā neizdevās mūziķu dienas koncertu sarīkot ar augstu māksliniecisku vērtību un lai šie mūzikas svētki nelīdzinātos haltūrai ar vienu mēģinājumu un nereprezentētu mūziķu biedrību kā haltūru apgādi – tika nolemts mūziķu dienas koncertu šogad nerīkot” (*Latvijas Mūziķis*, 1930, Nr. 8–9).

59 Latvijas Mūziķu biedrībai par šāda koncerta rīkošanu bija jāmaksā Rīgas pilsētas valdei Ls 60 par parku. Rīgas pilsētas atbalsts apvienoto orķestru koncertiem izpaudās izprieceas nodokļa nepiemērošanā (LNA/LVVA 5689-1-40: 37).

Noslēgumam. “Mūziķu dienas” koncertu dalībnieki, programmas un pārskati.

Raksta turpinājumā pārredzami sakārtotas koncertprogrammas, salīdzināti koncertu pārskatos pieejamie dati un apkopotas ziņas par koncerta dalībniekiem, kā arī fiksētas dažas koncertu recenzentu atziņas. Tas ir iespējams, jo Latvijas Mūziķu biedrība veica rūpīgu koncertu pārskatu izveidi (LNA/LVVA 5689-1-40) un fiksēja visus mūziķus, kuri piedalījās “Mūziķu dienas” koncertos (skat. 4. pielikumu).

Spriežot pēc “Mūziķu dienas” koncertu afišas (LNA/LVVA 5689-1-40: 3a) un recenzentu liecībām, tika reklamēts, ka koncertu sniegs orķestris no 100 un pat 120 mūziķiem. Taču faktiski to tik daudz nebija. Arī īpatnējās proporcijas starp instrumentu grupām (skat. 3. pielikumu) varētu skaidrot ar to, ka dalība šajā koncertā bija nosacīti brīvprātīga, kas, iespējams, veidoja “robus” orķestra vēlamā sastāva sasniegšanā. Tāpat biedrība publicēja ziņas, ka mūziķu atsaucība bijusi dažāda⁶⁰.

“Mūziķu dienas” koncertu struktūra bija nemainīga. Koncerts sastāvēja no divām daļām – vienā no tām tika atskaņota simfonija, otrā dažādi simfoniskās mūzikas darbi. No latviešu komponistiem tika atskaņoti Jāzeps Vītola un Jāņa Mediņa darbi. Katru koncerta daļu diriģēja cits diriģents, taču kopskaitā “Mūziķu dienas” koncertus ir vadījuši četri diriģenti. Viens no diriģentiem katru gadu bija arī Rīgas simfoniskā orķestra galvenais diriģents – 1928. gadā Bronislavs Šulcs (*Bronisław Szulc*), 1929. gadā Oto Karls (*Otto Carl*, arī *Antoine Carlé* 1886–1944), 1931. gadā Edvīns Lindners (*Edwin Lindner*). Rīgas Radiofona orķestri pārstāvēja Jānis Mediņš, bet Oto Karls 1928. gadā pārstāvēja Rīgas Jūrmalas simfonisko orķestri.

Gads	1928	1929	1931
Mūziķu skaits	94	87	99
Orķestri	Rīgas Jūrmalas, Rīgas Radiofona, Rīgas simfoniskais orķestris	Ķemeru, Rīgas Radiofona, Rīgas simfoniskais orķestris	Ķemeru, Rīgas Radiofona, Rīgas simfoniskais orķestris
1. daļas programma	J. Vītola uvertūra <i>Sprīdītis</i> P. Čaikovska uvertūra-fantāzija <i>Romeo un Džuljeta</i> K. Debisī <i>Noktirnes</i> ⁶¹ R. Vāgnera simfoniskais tēlojums <i>Valkīru lidojums</i>	P. Čaikovska Piektā simfonija	V. Kaļiņņikova Pirmā simfonija
1. daļas diriģents	Bronislavs Šulcs	Oto Karls	Jānis Mediņš
2. daļas programma	P. Čaikovska Sestā simfonija	S. Franka <i>Prelūdija, korālis un fūga</i> H. Veņavska Otrais vijolkoncerts (solists Aleksandrs Arnītis) Jāņa Mediņa simfoniskais tēlojums <i>Zilais kalns</i>	R. Štrausa simfoniskais tēlojums <i>Nāve un apskaidrība</i> R. Vāgnera operas <i>Tanheizers</i> uvertūra

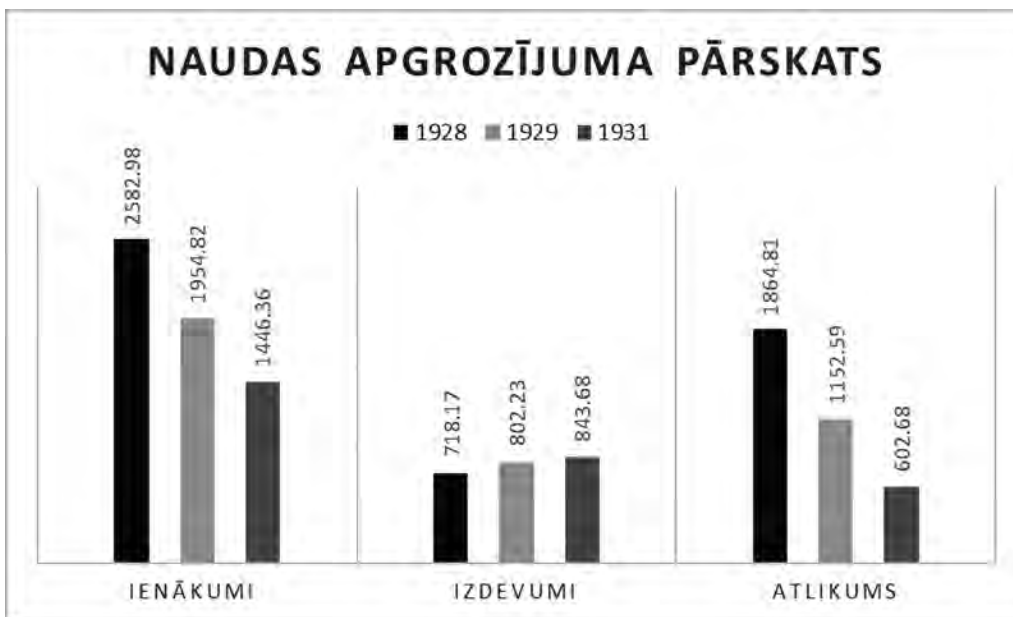
60 Par 1928. gada koncertu žurnālā *Latvijas Mūziķis* publicēta norāde, ka Rīgas Radiofona orķestris biedrības aicinājumam atsaucās tikai daļēji (*Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 9).

61 No recenzijām krievu valodā var secināt, ka spēlēja daļa *Svētki* no cikla *Noktirnes* (LNA/LVVA, 5689-1-40: 9) (izgriezums no laikraksta *Slovo*, 1928, Nr. 949).

2. daļas diriģents	Oto Karls	Jānis Mediņš	Edvīns Lindners
Orķestra koncertmeistari	Aleksandrs Arnītis, Pauls Berkovičs, Teodors Vējš	Aleksandrs Arnītis, Alberts Bērziņš	1. daļā Aleksandrs Arnītis, Alfrēds Ozoliņš 2. daļā Pauls Berkovičs, Teodors Vējš

1. tabula. "Mūziķu dienas" dalībnieki un koncertprogrammas.

Balstoties uz koncertu pārskatiem (LNA/LVVA 5689-1-40), turpinājumā aplūkojamas vairākas tabulas, kurās sistēmiski atspoguļoti konkrēti apkopotie dati.

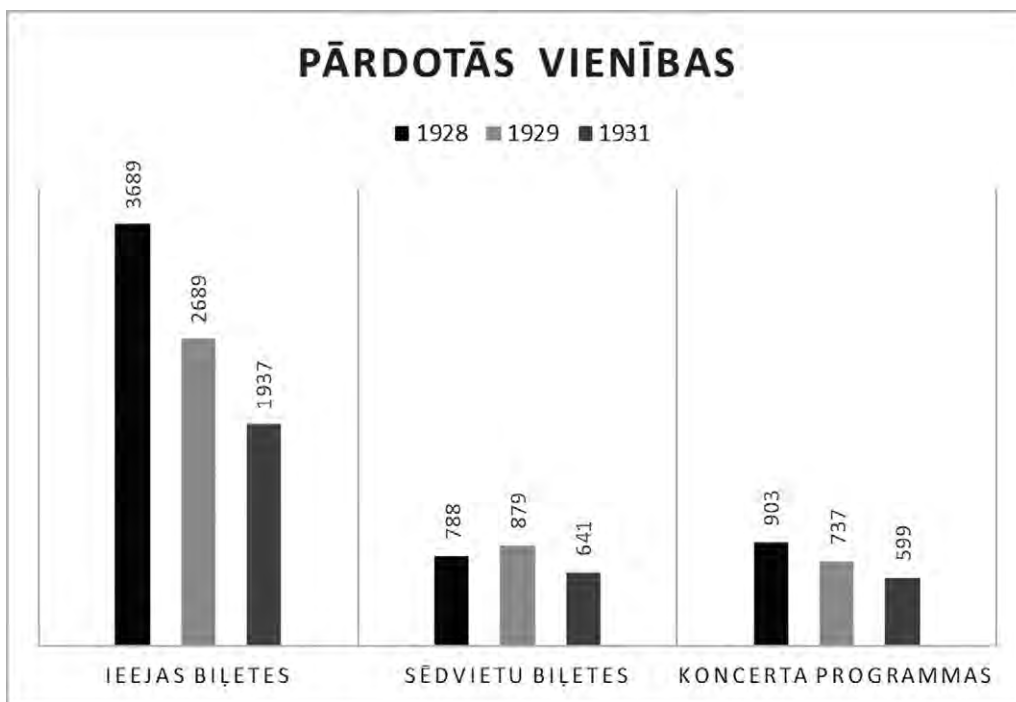

3. attēls. "Mūziķu dienas" salīdzinošs naudas apgrozījuma pārskats par 1928., 1929. un 1931. gadu.

Koncertu ienākumus pamatā veidoja pārdotās ieejas biļetes (maksā par biļeti Ls 0,50), sēdvietu biļetes (Ls 0,50) un koncertprogrammas (Ls 0,16)⁶². 1928. gadā koncertu pārraidīja Radiofonā, kas deva papildu ienākumus (Ls 200), bet 1929. gadā Radiofonam tika pārdotas notis (Ls 48,40). Diagrammā redzams, ka ienākumi no "Mūziķu dienas" koncerta saruka un izdevumi pieauga ar katru gadu, līdz ar to naudas summas atlikums pēc katra koncerta bija arvien mazāks. Biedrības žurnālā *Latvijas Mūziķis* ir atrodamas informācija par to, kādiem fondiem un vajadzībām šis atlikums tika novirzīts⁶³.

62 Koncertprogramma maksāja Ls 0,20. Bet no šīs summas tika atreķināta pārdevēja komisijas maksa 20% apmērā (LNA/LVVA 5689-1-40: 10).

63 1928. gadā šis atlikums saskaņā ar koncerta mērķi, tika noguldīts Krājaizdevu sabiedrības fondā, līdz brīdim, kad izveidoja darba aizsardzības fondu, kura rīcībā pārgāja šie līdzekļi (*Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 9). 1929. gadā ienākumi tika novirzīti: Ls 200 novirzīja Palīdzības fondam, Ls 100 biedrības karoga veidošanai, Ls 100 savstarpējai tuvināšanai, priekšlasījumiem un referātiem, Ls 900 Darba aizsardzības fondam (*Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 9–10). 1931. gadā atlikums ieskaitīts Palīdzības fondā (*Latvijas Mūziķis*, 1931, Nr. 10–12).

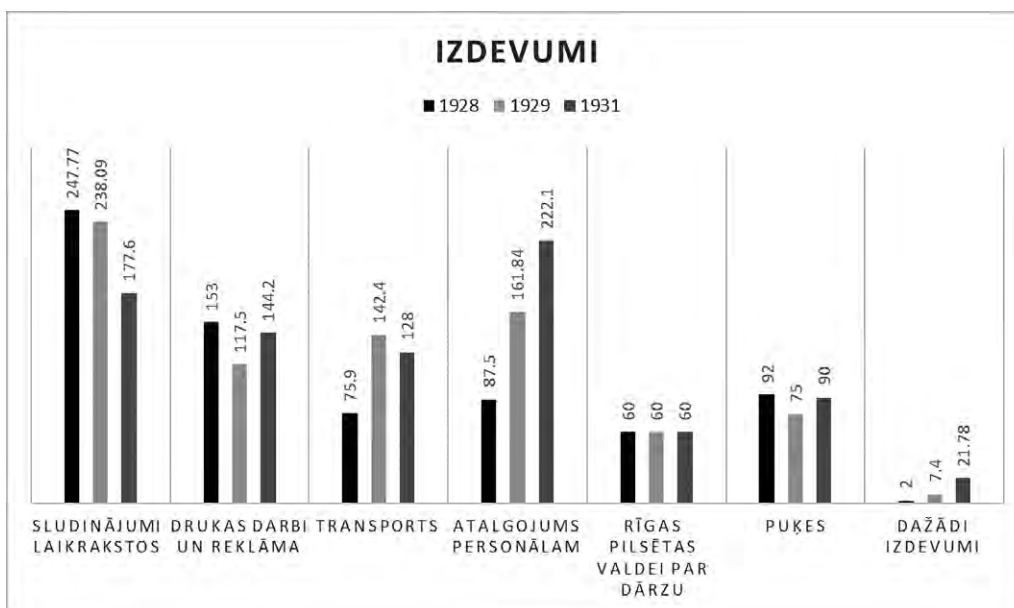

4. attēls. "Mūziķu dienas" salīdzinošs pārdoto vienību pārskats par 1928., 1929. un 1931. gadu.

Ceturrtā diagramma uzrāda apmeklētāju jeb pārdoto ieejas biļešu skaitu, to apmeklētāju skaitu, kuri papildus iegādājās arī sēdvietu biļeti, un pārdoto koncertprogrammu skaitu. Var secināt, ka apmeklētāju skaits bija liels visus gadus (2–3,6 tūkstoši), taču ar tendenci samazināties. Tas skaidrojams ar vairākiem faktoriem: koncerta ideja kļuva pazīstama, tā vairs nepievilināja tik daudz klausītāju, tuvojās ekonomiskā krīze, Rīgas parkos regulāri tika sniegti daudzi *brīvkoncerti*, Rīgas pilsētas valde mainīja noteikumus parka ierobežošanā⁶⁴. Pārdoto sēdvietu biļešu skaits bija pietiekoši stabils, ar visvairāk pārdotajām sēdvietu biļetēm 1929. gadā. Pieprasījums pēc koncertprogrammām ik gadu sarucis⁶⁵.

64 Apmeklētāju skaita krišanas salīdzinājumā ar 1928. gadu biedrība skaidroja ar lielo Rīgas simfoniskā orķestra brīvkoncertu skaitu un to, ka Arkādijas parkam noņemta sēta, kā rezultātā atļauts noslēgt tikai koncerta laukumu, nevis visu dārzu kā iepriekš. Biedrība novērojusi, ka liela daļa publikas palikusi ārpus nožogotās teritorijas un koncertu klausījušies šādi (*Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 8).

65 1928. gadā tika nodrukāti 2500 eksemplāri koncertprogrammas. 1929. un 1931. gadā – 1200 eksemplāri (LNA/LVVA 5689-1-40).

5. attēls. "Mūziķu dienas" salīdzinošs izdevumu pārskats par 1928., 1929. un 1931. gadu.

Analizējot izdevumu tabulu, var secināt, ka biedrība izdeva ievērojamas summas koncerta apmeklētāju piesaistīšanai – gan sludinājumiem laikrakstos⁶⁶, gan afišām. Transporta izdevumus galvenokārt veidoja mūzikas instrumentu un solu nogādāšana Arkādijas parkā, kā arī 1929. gadā Ķemeru simfoniskā orķestra mūziķiem tika apmaksāti ceļa izdevumi. Katru gadu strauji pieauga apkalpojošajam personālam paredzētie līdzekļi⁶⁷. Nemainīgs maksājums bija Rīgas pilsētas valdei par dārza izmantošanu. Salīdzinoši lieli izdevumi atvēlēti ziedu iegādei, kuri, pēc recenzentu novērojumiem, tika pasniegti diriģentiem un koncertmeistariem.

Gandrīz visās "Mūziķu dienas" koncertu recenzijās tika pausts, ka šāds koncerts ir nepieciešams. Pausta cerība un pat prasība pēc regulāriem koncertiem, kuros uzstātos pilns simfoniskā orķestra sastāvs. Recenzenti visvairāk pievērsušies orķestra skanējuma raksturošanai un diriģentu snieguma analīzei.

1928. gada koncerta recenziju Jēkabs Poruks iesāka ar poētisku rindu, kas norādīja uz šī koncerta nozīmi Rīgas koncertdzīvē: "simfonija Rīgā nav mirusi, pēc simtsgadu miega tā ir augšāmcelusies" (*Pēdējā Brīdī*, 1928, Nr. 183). Arī Vidvuds Jurēvičs to vērtēja kā dāvanu simfoniskās mūzikas draugiem (*Segodnja vecherom*, 1928, Nr. 949).

66 1928. gadā 9 laikraksti: *Jaunākās Ziņas*, *Pēdējais brīdis*, *Sociāldemokrāts*, *Latvis*, *Brīvā Zeme*, *Latvijas Kareivis*, *Rīgasche Rundschau*, *Segodnja*, *Slovo*. 1929. gadā 5 laikraksti: *Jaunākās Ziņas*, *Latvis*, *Segodnja*, *Rīgasche Rundschau*, *Pēdējā Brīdī*. 1931. gadā 6 laikraksti: *Jaunākās Ziņas*, *Latvis*, *Segodnja*, *Rīgasche Rundschau*, *Pēdējā Brīdī*, *Sociāldemokrāts*. (LNA/LVVA 5689-1-40).

67 1928. gads: 4 kasieri, nošu pārrakstītāji, sargi, solu vedēji, dārza sargs un tubists. 1929. gads: 8 kasieri, tehniskie darbinieki, apsardzes biedrība, dārza sargs, sētniece, nošu pārrakstītāji, afišu iznēsātāji. 1931. gads: Par nošu pārrakstītāji, koncerta tehniskie darbinieki, apsardze, afišu izplatīšana Rīgā un Jūrmalā (LNA/LVVA 5689-1-40).

Trīs orķestru apvienošanās Poruks pielīdzināja ASV teritoriālajai struktūrai – “Rīgas simfonijmūzikas savienotās valstis” (*Pēdējā Brīdī*, 1928, Nr. 183), bet kāds autors K. Fr. recenziju iesāka ar šādu salīdzinājumu: “Šie koncerti savā ziņā ir mūsu “Baireita”” (*Pēdējā Brīdī*, 1931, Nr. 178). Tomēr daudzi recenzenti, tostarp Jēkabs Graubiņš, norādīja, ka 100 mūziķi ir vienkārši pilns orķestris un ka šīs ir tās retās reizes, kad tādu Latvijā varēja dzirdēt (*Jaunākās Ziņas*, 1928, Nr. 181). Vairāki recenzenti norādīja uz disproporciju instrumentu grupās un balansa trūkumu. Nepilnības interpretācijās bieži tika skaidrotas ar kopmēģinājumu trūkumu. Arkādijas parka izvēle tika gan kritizēta (attālums no centra, satiksmes troksnis), gan slavēta kā labākā izvēle jaunās estrādes dēļ. Gvido Hermanis Ekarts savu atzinumu izauza visspilgtāk: “Katrā ziņā skaņa bija pilnīga un piesātināta, un salīdzinājumā ar krekšķošo Vērmanes parka gliemežnīcas jumta skārda skaņu, Torņakalna estrādes skaņa ir tikpat kā tīra sudraba.” (*Rigasche Rundschau*, 1931, Nr. 177).

Rezumējot šīs koncertakcijas ieguvumus, tā bija biedrības un līdz ar to arī orķestru atpazīstamības veicināšana un simfoniskās mūzikas popularizēšana, jo šie koncerti bija sensacionāli, labi apmeklēti un guva atsauksmes presē. Ieguvums bija biedrības reprezentatīvā tēla spodrināšana, jo recenzenti īpaši uzsvēra Latvijas Mūziķu biedrības organizatorisko spēju un resursus apvienot trīs orķestrus uz vienas skatuves. Tas, ka šis koncerts noritēja jaunuzceltajā Arkādijas parka estrādē, veicināja ideju par parku kā koncerttelpu. Veicot koncertu pārskatu izdevumu analīzi, secināts, ka izdevumi katru gadu pieauga, samazinājās ienākumi un apmeklētāju skaits, taču koncerta naudas atlikums tika ieguldīts biedrības turpmākās darbības attīstīšanai.

PIELIKUMI

1. pielikums. Valdes priekšsēdētāji

Valdes priekšsēdētāji (darbības laiks)
Kārlis Lazdiņš (20.12.1922–?)
Alberts Bērziņš (?–17.09.1923)
Aleksandrs Valle (17.09.1923–10.09.1924)
Kārlis Geislers (10.09.1924–14.05.1925)
Johans Bisenieks (14.05.1925–07.11.1925)
Ansis Bauda (07.11.1925–07.06.1926)
Eduards Bāliņš (07.06.1926–11.05.1927)
Vilhelms Krūms (11.05.1927–29.11.1928)
Voldemārs Pulciņš (29.11.1928–03.05.1934)
Eduards Bāliņš (03.05.1934–1936?)
Pēteris Zemītis (28.11.1936–1939?)

2. pielikums. Mūzikas žurnāli 20. gadsimta pirmajā pusē

Žurnāla nosaukums	Aktīvie gadi	Apakš-nosaukums	Izdevumu skaits	Reālais izdevuma biežums	Redakcija	Izdevējs
<i>Mūzikas Druva</i>	1906; 1908–1909	Muzikāli – zinātnisks mēnešraksts	25	Reizi mēnesī	Atis Kauliņš (A. O. Kauliņš)	1906. – Atis Kauliņš 1908–1909 Rīgas Latviešu biedrības Mūzikas komisija
<i>Latvju Mūzika</i>	1921–1922	Ilustrēts mēnešraksts mūzikai	9	Reizi mēnesī, taču ar pārtraukumiem	1921. Bernhards Valle	1921. Bernhards Valle No 1921. nr. 7./12. Latvijas Kultūras veicināšanas biedrība
<i>Mūzikas Nedēļa</i>	1923–1929	Ilustrēts laikraksts mūzikas popularizēšanai	127 ⁶⁸	Sākumā iznāk reizi nedēļā, vēlāk reizi divās nedēļās	1923.–1925. Kārlis Paucītis 1926.–1929. Straumes Jānis	Latvju Komponistu biedrība
<i>Mūzika</i>	1925–1927	Pirmie 5 numuri: Latvijas Skaņražu kopas mēnešraksts Latvijas Mūziķu biedrības mēnešraksts	23	Reizi mēnesī	Pirmie 5 numuri: Jāzeps Vītols Nākamie 18 numuri: Kārlis Paucītis	Pirmie 5 numuri: Latvijas Skaņražu kopa Latvijas Mūziķu biedrība
<i>Latvijas Mūziķis</i> ⁶⁹	1927–1934	Latvijas Mūziķu biedrības izdevums	50	Reizi mēnesī, vēlāk reizi divos mēnešos	1927.–1928. Eduards Bāliņš 1928.–1932. Voldemārs Pulciņš 1932.–1934. Vilhelms Krūms	Latvijas Mūziķu biedrība
<i>Mūzikas Apskats</i>	1932–1939	Latviešu Dziesmusvētku biedrības mēnešraksts	56	Pārsvārā reizi mēnesī	Jēkabs Vītoliņš	Latviešu Dziesmusvētku biedrība
<i>Raksti un Māksla</i> ⁷⁰	1940	Mēnešraksts	6	Reizi mēnesī	Arturs Baumanis	Latvijas rakstu un mākslas kamera

68 Aktīvāks tieši 20. gadu pirmajā pusē – 1923. gadā 15 numuri (reizi nedēļā, sākot ar septembri), 1924. gadā 45 numuri (pārsvārā reizi nedēļā), 1925. gadā 29 numuri (viena puse reizi nedēļā, otra puse reizi divās nedēļās), 1926. gadā 19 numuri (reizi nedēļā, vai divās nedēļās) 1927. gadā 14 numuri (reizi mēnesī, divās nedēļās), 1928. gadā 3 numuri, 1929. gadā 2 numuri.

69 Žurnāls *Latvijas Mūziķis* nebija pieejams izdevumu tirgū, tā mērķauditorija bija biedrības biedri.

70 Žurnāls *Raksti un Māksla* nav tikai mūzikas žurnāls, tomēr žurnālā *Mūzikas Apskats* J. Vītoliņš raksta: “ar šo numuru *Mūzikas Apskats* pārtrauc savu iznākšanu, lai ar visiem saviem uzdevumiem un savu līdzstrādnieku saimi iekļautos turpmāk plašākajā Rakstu un mākslas kameras jaunajā rakstu un mākslas žurnālā, kas iznāks šāgada rudenī” (*Mūzikas Apskats*, 1939, Nr. 2).

3. pielikums. "Mūziķu dienas" koncertu dalībnieku iedalījums pa instrumentu grupām.

1928. gads

Ziņu avots	Stīgu instrumentu grupa	Koka pūšam-instrumentu grupa	Metāla pūšam-instrumentu grupa	Sitam-instrumentu grupa	Arfas
Koncerta sarīkošanas pārskats (LNA/LVVA 5689-1-40: 10)	50 17 I vijoles 12 II vijoles 6 alti 9 čelli 6 kontrabasi	17 4 flautas 4 obojas 5 klarnetes 4 fagoti	23 6 trompetes 10 mežragi 6 tromboni 1 tuba	5	2
Žurnāls <i>Latvijas Mūziķis</i> , 1928, Nr. 9	48 16 I vijoles 12 II vijoles 6 alti 8 čelli 6 kontrabasi	18 5 flautas 4 obojas 5 klarnetes 4 fagoti	21 6 trompetes 6 tromboni 8 mežragi 1 tuba	5	2

1929. gads

Ziņu avots	Stīgu instrumentu grupa	Koka pūšam-instrumentu grupa	Metāla pūšam-instrumentu grupa	Sitam-instrumentu grupa	Arfas
Koncerta sarīkošanas pārskats (LNA/LVVA 5689-1-40: 12)	44 16 I vijoles 10 II vijoles 6 alti 6 čelli 6 kontrabasi	18 5 flautas 4 obojas 5 klarnetes 4 fagoti	18 6 trompetes 6 mežragi 5 tromboni 1 tuba	5	2

1931. gads

Ziņu avots	Stīgu instrumentu grupa	Koka pūšam-instrumentu grupa	Metāla pūšam-instrumentu grupa	Sitam-instrumentu grupa	Arfas
Koncerta sarīkošanas pārskats (LNA/LVVA 5689-1-40: 45)	53 18 I vijoles 12 II vijoles 6 alti 10 čelli 7 kontrabasi	21 6 flautas 5 obojas 6 klarnetes 4 fagoti	19 4 trompetes 8 mežragi 6 tromboni 1 tuba	4	2

4. pielikums "Mūziķu dienas" koncertu dalībnieki

1928. gads:

I vijoles	Aleksandrs Arnītis (1900–1973), Geršons Aukstolkers (1900–?), Ernests Birkmanis (1896–?), Markus Karlins (1910?–?), J. Kults, Movša Piseckis (1897–?), Voldemārs Pulciņš (1897–1971), Jānis Reinholds (1882–1938), Miķelis (arī Michels) Rižiks (1890–?), Voldemārs Ruševičs (1907–1995), Jāzeps Staņeks (1882–?), Edvīns Šnickovskis (1893?–1966?), Teodors Vējš (1902–1965) – koncertmeistars, P. Vīnerts (Eduards Vīnerts?), Alfrēds Zīverss (1903–1984), Mihails Zlotņikovs (1882–1936)
II vijoles	Ilja Badhins (arī Badchin, 1880–1929), Skaidrīte Lepmane (dzim. Balgalve, 1904–?), Ansis Baude (1887–1938), Kristaps Braže (1893–?), A. Jula, Jūlijs Leitis (1893–1969), "L. Puriņš" (Puriņš?, Puriņa?), Antons Rozenbergs (1888–?), Pēteris Stāde (1902–1967?), Augusts Šule-Šulcs (1892?–1935), Mārtiņš Ulmanis (1891–?), Rihards Viļumsons (1892–1980)
Alti	Ludvigs Gailis (1889–?), Alberts Grīnups (1875–1953), Antons Kanclers (1870–1939), Dmitrijs Kuļkovs (1906–1989), Heinrihs Valdaus (1896–1975), Aleksandrs Valle (1890–1972)
Čelli	Pauls Berkovičs (1894–1975) – koncertmeistars, Vladimirs Ciganovs (1893–?) – koncertmeistars, Jāzeps Hiršovics (1883/89?–1941), Mihails Joffe (1898–1979), Eduards Lebedorfs (1885–1934), Jānis Līniņš (?–1928), Kārlis Munters (1898–1980), Jūlijs Pepke (1874–1939)
Kontrabasi	Andrejs Ernests Jakobsons (1877–?), Nikolajs Kreicbergs (1891–?), Vilhelms Kumbergs (1884–1956), Augusts Liberts (1884–?), V. Malms, F. Mentels
Flautas	Viktors Jevstifejevs (1886?–?), F. Neimans (Jānis Neimanis (1878–1945)?), Jānis Rome, Voldemārs Strekavins (1890–1939), Kārlis Štrāls (1893–?)
Obojas	Izraels Braitmans (1890–?), Aleksandrs Treijs (1884–?), Helmutš Stāmurs (1906–?), Georgs Varneke (1876–?)
Klarnetes	V. Bergmans, Kārlis Dāboliņš (1901–1975), Pēteris Ķipēns (1894–1975), Konstanfīns Reihmanis (1897–?), Bernhards Treijs (1889–?).
Fagoti	Kārlis Dallīts (1877?–?), Roberts Kalbeks, Artemons Kondrašovs (1894–1963), Francis Vaļickis (1900–?).
Trompetes	Jānis Āboliņš (1904–1942), Sergejs Aksjonovs (1896–1946), Rūdolfs Bērziņš (1895–?), R. Brumbergs, Jānis Peders (1890–?), Jānis Skrastiņš (1906–1972)
Tromboni	Teodors Gurjanovs (1888–?), Pēteris Ievenieks (1880?–1935?), Vladimirs Krauklis (1892–1983), Rūdolfs Kripe (1895–?), Valle (Aleksandrs Valle (1890–1972)?), Pāvils Zonne (1878–?)
Mežragi	Aleksandrs Bardovs (1906–?), Pauls Grīnerts (1901–?), Jānis Gubko (1881–?), Kārlis Ievenieks (1881–1949), Jānis Kambars (Johans Kambers, Kalnkambers?) (1882–?), Arnolds Krūmiņš (1892–1951), Kārlis Zariņš (1897–?), Jānis Ziraks (1892–?)
Arfas	Berta Berkoviča (1895–1947), Zinaīda Valka-Bogdanovska (1893–1935)
Sitaminstrumenti	Aleksandrs Baranovs (1891–?), Augusts Baumanis, Pauls Fingerhuts (1863–?), Apolinārijs Vijackis (1884–1972), Jānis Zaļums (1901–1952?)

1929. gads:

I vijoles	Jēkabs Baltgailis (1885–1945), Alberts Bērziņš (1893–1970) – koncertmeistars, Haralds Celms (1903–1965), Šloma Dubrovskis (1898–?), Eduards Eihe (<i>Eiche</i> , 1900–1967), Voldemārs Garoza (1894–1958), Markus Karlins (1910?–?), Arnolds Kļaviņš (1904–1943), Artūrs Madrevičs (1901–1975), Aleksejs Pavlovs (1893–?), Movša Piseckis (1897–?), Miķelis (arī Michels) Rižiks (1890–?), Voldemārs Ruševičs (1907–1995), Verners Taube (1894–1974), Eduards Vīnerts (1899–1981), Roberts Zommers (1899–1984)
II vijoles	A. Jula, Jūlijs Leitis (1893–1969), Skaidrīte Lepmane (dzim. Balgalve) (1904–?), Kārlis Lipe-Šteins (1902–?), Antons Rozenbergs (1888–?), Elīze-Lūcija Stāde (1901–1992), Augusts Šule-Šulcs (1892?–1935), Rihards Viļumsons (1892–1980), Kārlis Vītols (1907–1979), Kārlis Zariņš (1903–1970)
Alti	Ludvigs Gailis (1889–?), Alberts Grīnups (1875–1953), Antons Kanclers (1870–1939), Edgars Ozoliņš (1904–?), Mihaels Stankovičs (1898–?), Heinrihs Valdaus (1896–1975)
Čelli	Pauls Berkovičs (1894–1975), Voldemārs Brauers (1906–1980), Vladimirs Ciganovs (1893–?), Naftals Gribovs (1897–?), Jāzeps Hiršovics (1883/89?–1941), Mihails Joffe (1898–1979)
Kontrabasi	Ādolfs Blušs (1906–1967), Andrejs Ernests Jakobsons (1877–?), Nikolajs Kreicbergs (1891–?), Augusts Līberts (1884–?), Mārtiņš Skuja (1890–1972), Olga Vaivariņa (1907–?)
Flautas	Viktors Jevstifejevs (1886?–?), Rubens Kordovers (1887–?), Jānis Neimanis (1878–1945), Kārlis Štrāls (1893–?), Voldemārs Strekavins (1890–1939)
Obojas	Izraels Braitmans (1890–?), Helmutš Stāmurs (1906–?), Teodors Stupelis (1877–?), Georgs Varneke (1876–?)
Klarnetes	Kārlis Dāboliņš (1901–1975), Vladimirs Karevs (1893–?), Konstantīns Reihmanis (1897–?), Jāzeps Stupāns (1890–1976)
Fagoti	Kārlis Dallīts (1877?–?), Alfrēds Ņucis (1902–1959), Arvīds Skujeniēks (1890–?), Francis Vaļickis (1900–?)
Trompetes	Sergejs Aksjonovs (1896–1946), Eduards Auziņš (1877–?), Alfons Jermolovs (1895–1944?), Jānis Peders (1890–?), Jānis Pērkons (1894–?), Jānis Skrastiņš (1906–1972)
Tromboni	Teodors Gurjanovs (1888–?), Pēteris Ievenieks (1880?–1935?), Vladimirs Krauklis (1892–1983), Rūdolfs Kripe (1895–?), Pēteris Zemīts (1891–?)
Mežragi	Ignats Čipēns (1888–1977), Pauls Grīnerts (1901–?), Jānis Gubko (1881–?), Jānis Jakučinskis (1876?–?), Alberts Kēheliks (1894–1978), Jānis Zīraks (1892–?)
Tuba	Apolinārijs Vijackis (1884–1972)
Arfas	Berta Berkoviča (1895–1947), Ženija Brūgāne (1903–1985)
Sitaminstrumenti	Aleksandrs Baranovs (1891–?), Kārlis Blāķis (1880–?), Augusts Kukainis (1901–1984), Voldemārs Lazda (1884–?), Jānis Zaļums (1901–1952?)

1931. gads:

I vijoles	Aleksandrs Arnītis (1900–1973), Hiršs Abrams Arijevičs (1888–?), Geršons Aukstolkers (1900–?), Jēkabs Baltgailis (1885–1945), Haralds Celms (1903–1965), Alfrēds Dunkels (1907–1982), Šļoma Dubrovskis (1898–?), Reinholds Fridolins (1892–1960), Voldemārs Garoza (1894–1958), Pēteris Ivanovs (1892–?), Jānis Knēts (1894–1940), Artūrs Madrevičs (1901–1975), Movša Piseckis (1897–?), Voldemārs Ruševičs (1907–1995), Roberts (Ruvims) Stenders (1906–?), Teodors Vējš (1902–1965), Alfrēds Zīverss (1903–1984), Kārlis Zariņš (1903–1970)
II vijoles	A. Jula, Jūlijs Leitis (1893–1969), Skaidrīte Lepmane (dzim. Balgalve) (1904–?), Edgars Ozoliņš (1904–?), Miķelis (arī Michels) Rižiks (1890–?), Antons Rozenbergs (1888–?), Eduards Šulcs (1894–?), Adolfs Štucs, Rihards Viļumsons (1892–1980), Kārlis Vītols (1907–1979), Oto Vostateks (1890–?), Roberts Zommers (1899–1984)
Alti	Ludvigs Gailis (1889–?), Helmers Pavasars (1903–1998), Samsons Piseckis (1910–?), Mihaels Stankovičs (1898–?), Ādolfs Udriks (1888–1949), Heinrihs Valdaus (1896–1975)
Čelli	Pauls Berkovičs (1894–1975), Voldemārs Brauers (1906–1980), Vladimirs Ciganovs (1893–?), Jāzeps Hiršovics (1883/89?–1941), Mihails Joffe (1898–1979), Pēteris Komisārs (1901–1974), Eduards Lebedorfs (1885–1934), Kārlis Munters (1898–1980), Alfrēds Ozoliņš (1895–1986), Atis Teihmanis (1907–1987)
Kontrabasi	Heinrihs Bergs (1874/73?–?), Nahams Gotlībs (1879–?), Ivanovs, Eduards Jākobsons (1895–1962), Mārtiņš Skuja (1891–1972), Olga Vaivariņa (1907–?), Pavils Zutenis (1879–?)
Flautas	Hermanis Čēms (1889–?), Viktors Jevstifejevs (1886?–?), Jānis Neimanis (1878–1945), Arvīds Reinvalds (1905–1964), Kārlis Štrāls (1893–?), Voldemārs Strekavins (1890–1939)
Obojas	Izraels Braitmaņš (1890–?), Fridrihs Liniņš (1875–?), Helmutš Stāmurs (1906–?), Pauls Šūberts, Aleksandrs Treijs (1884–?).
Klarnetes	Kārlis Dāboliņš (1901–1975), Pēteris Ķipēns (1894–1975), Vladimirs Karevs (1893–?), Luks, Eduards Mednis (1907–1993), Jāzeps Stupāns (1890–1976)
Fagoti	Alfrēds Ķucis (1902–1959), Konstantīns Reihmanis (1897–?), Arvīds Skujenieks (1890–?), Francis Vaļickis (1900–?)
Trompetes	Sergejs Aksjonovs (1896–1946), Alfons Jermolovs (1895–1944?), Viktors Lejiņš (1902–?), Jānis Peders (1890–?)
Tromboni	Teodors Gurjanovs (1888–?), Pēteris Ievenieks (1880?–1935?), Vladimirs Krauklis (1892–1983), Rūdolfš Kripe (1895–?), Alfrēds Segliņš (1905–1982), Apolinārijs Vijackis (1884–1972)
Mežragi	Pauls Grīnerts (1901–?), Kārlis Ievenieks (1881–1949), Jānis Jakučinskis (1876?–?), Arnolds Krūmiņš (1892–1951), Jānis Kambars (Johans Kambers, Kalnkambers?) (1882–?), Masovs, Maksis Rosmanis, Jānis Zīraks (1892–?)
Tuba	Pēteris Banders (1906–1962)
Arfas	Marga Grasmāne (1905–1984), "Öhmann" (Ēmanis?, Ēmane?)
Sitaminstrumenti	Aleksandrs Baranovs (1891–?), Augusts Kukainis (1901–1984), Arnolds Lapiņš (1905–1982?), Jānis Zaļums (1901–1952?)

BIBLIOGRĀFIJA

ARHĪVU MATERIĀLI

LNA LVVA⁷¹

5689. fonds – *Latvijas Mūziķu biedrība*

5689-1-3: Biedrības statūti

5689-1-16: Pilnsapulču protokoli

5689-1-40: Pārskati par koncertu sarīkošanu, laikrakstu izgriezumi par sarīkotajiem koncertiem

5689-1-73: Mūziķu aptaujas

PERIODIKA

A. R. Skats L. M. B-bas pagātnē un nākotnē. *Mūzika*, 1925, Nr. 12, 15.

Arnolds, I. Simfonisks koncerts. *Latvis*, 1923, Nr. 512, 4.

Arnolds, J. Mākslas dzīve. *Latvis*, Nr. 937, 1924, 6.

Ārzemēs. *Latvijas Mūziķis*, 1928 Nr. 7–8, 8.

ah. Mūzikas Biedrība, “Mūzikas Druva” un Artūrs Bobkovics. *Stari*, 1908, Nr. 3, 273 (83).

Āži par dārzniekiem. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 5–6, 5.

B., L. M. B. pilna biedru sapulce. *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 4, 2.

Bāliņš, E. Mūziķi un arodnieki. *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 3, 1–2.

Biedrības darbības pārskats. *Latvijas Mūziķis*, 1930, Nr. 3, 1–3.

Biedrības dzīve. *Latvijas Mūziķis*, 1928 Nr. 3, 4.

Biedrības dzīve. *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 3, 2., 4.

Biedrības dzīve. *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 5, 6.

Biedrības dzīve. *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 9, 6.

Biedrības dzīve. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 1, 7.

Biedrības dzīve. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 11, 6.

Biedrības dzīve. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 12, 7–8.

Biedrības dzīve. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 5–6, 7.

Biedrības dzīve. *Latvijas Mūziķis*, 1930, Nr. 10–11, 8.

Biedrības dzīve. *Latvijas Mūziķis*, 1931, Nr. 4–5, 6.

Biedrības dzīve. *Latvijas Mūziķis*, 1931, Nr. 10–12, 8.

Biedrības dzīve. *Latvijas Mūziķis*, 1932, Nr. 3, 7.

Biedrības dzīve. *Mūzika*, 1926, Nr. 10, 12.

Biedrības dzīve. *Mūzika*, 1926, Nr. 10, 12.

Biedrības dzīve. *Mūzika*, 1926, Nr. 12, 12.

Biedrības statūti. *Latvijas Mūziķis*, 1927, Nr. 1, 3–4, 7.

Biedru ievēribai. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 4, 7.

Bisenieks, J. Mūziķu palīdzības kases dibināšana. Referāta atstāstījums. *Latvijas Mūziķis*, 1927, Nr. 2, 1–2.

Brusubārda, E. Māksla plašai tautai. *Jaunākās Ziņas*, 1925, Nr. 60, 6.

-bs-, Vārds II. grupas vadībai! *Latvijas Mūziķis*, 1934, Nr. 3, 4–5.

Darba statistika: 1935. Rīga: Valsts Statistiskā pārvalde, 1936, 92.

Darba statistika: 1936. Rīga: Valsts Statistiskā pārvalde, 1937, 96–100.

Dzīvības un darba spēju apdrošināšana. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 9–10, 1–4.

Dzīvības un darba spēju apdrošināšana. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 9–10, 1.–4.

Ekarts, G. H., Simfonijkoncerts torņakalnā. *Rīgasche Rundschau*, 1931, Nr. 177. (LNA/LVVA 5689-1-40: 49)

Gada pārskats par 1928. gadu. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 1, 1–2.

Gada pārskats par 1929. gadu. *Latvijas Mūziķis*, 1930, Nr. 2, 1–2.

Gada pārskats par 1930. gadu. *Latvijas Mūziķis*, 1931, Nr. 1-2, 2–3.

Gada pārskats par 1931. gadu. *Latvijas Mūziķis*, 1932, Nr. 1–2, 8.

Gada pārskats par 1932. gadu. *Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 2, 16.

Gada pārskats par 1933. gadu. *Latvijas Mūziķis*, 1934, Nr. 2, 7–8.

Graubiņš, J. Apvienoto orķestru koncerts “Arkādijā”. *Jaunākās Ziņas*, 1928, Nr. 181)

Īlens, Vai mūziķu eksistenci sāk apdraudēt? *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 5, 2–3.

Jurēvičs, V. Apvienoto orķestra koncerts. *Segodnja vecherom*, 1928, Nr. 949.

K. Fr. Liels simfonijkoncerts “Arkādijā”. *Pēdējā Brīdī*, 1931, Nr. 178. (LNA/LVVA 5689-1-40: 49)

K. Rīgas Filharmonijas atklāšana. *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 1, 5.

Kā varēs lietot bezmaksas notis. *Rīts*, 1935, Nr. 229, 4.

Klotiņš, A. Vēl mazliet par Valsts bibliotēku. *Literatūra un Māksla*, 1988, Nr. 14, 12.

Knēts, J. Dažas domas par mūsu vajadzībām. *Latvijas Mūziķis*, 1932, Nr. 1–2, 6–7.

Krājaizdevu sabiedrību likums. *Latvijas Vēstnesis*, 2001, Nr. 60. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/7115> (skatīts 15.05.2021)

Krūms, V. 1923.–1933. *Latvijas Mūziķis*, 1932, Nr. 4, 5–6.

Krūms, V. Mana atbilde. *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 1, 1–2.

Krūms, V. Nelūgtie viesi. *Latvijas Mūziķis*, 1927, Nr. 1, 5..

Krūms, V. Vēsturisks pārskats. *Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 2, 3–7.

Kuplis, J. Dziesmusvētku mirdzumā. *Septīto Dziesmusvētku Vēstnesis*, 1931, Nr. 1.

L. M. B. apvienoto orķestru koncerts 13. aug. *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 9, 1.

Latviešu mūzikas biedrība. *Dzimtenes Vēstnesis*, 1908, Nr. 11, 3.

Latviešu mūzikas biedrības statūti. *Dzimtenes Vēstnesis*, 1908, Nr. 28, 5–6.

Latvijas Mākslinieku I. kongress. *Latvijas Mūziķis*, 1932, Nr. 1–2, 1–3.

Latvijas Mākslinieku savienības darbība. *Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 6, 6.

Latvijas mūziķu biedrība. *Mūzikas Apskats*, 1933, Nr. 5, 155.

Latvijas Mūziķu biedrības apvienoto orķestru koncerts *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 8, 1.

Latvijas Mūziķu biedrības darba aizsardzības fonds. *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 10, 6–7.

Latvijas Mūziķu biedrības nošu bibliotēka. *Mūzika*, 1927, Nr. 3, 2.

Latvijas mūziķu biedrības pieci pastāvēšanas gadi. *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 2, 2.

Lielu simfonisku koncertu. *Latvju Grāmata*, 1923, Nr. 5–6, 66.

Likums par darba laiku. *Likumu un valdības rīkojumu krājums*, 1922, Nr. 7.

Mi. Muziķiem ir vajadzīgs sabiedrisks atbalsts! *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 6, 4.

Mūsu mūža biedri. *Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 3, 4–5.

Mūsu mūža biedrs kontrabasists. *Latvijas Mūziķis*, 1934, Nr. 3, 8.

Mūziķi kandidējas pilsētas domes vēlēšanās. *Latvijas Mūziķis*, 1931, Nr. 1–2, 2.

Muziķu diena 12. augustā. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 7, 1.

Muziķu diena. *Latvijas Mūziķis*, 1930, Nr. 8–9, 3.

Mūziķu dienas apvienoto orķestru simfoniskais koncerts *Latvijas Mūziķis*, 1931, Nr. 10–12, 1.

Mūziķu dienas instrukciju projekts. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 2., 5.

Mūziķu grupas un sekcijas. *Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 7., 3–6.

Mužiķu Krāj–aizdevu Sabiedrības 5 gadu pastāvēšana. *Latvijas Mūziķis*, 1930, Nr. 1, 4–6.

Mūžiķu organizāciju likteņi. *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 7–8, 2.

Nacionālā opera. *Latvijas Vēstnesis*, 1923, Nr. 112, 3.

Nošu bibliotēkas abonentu ievērbai. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 1, 7.

Par konfliktu ar Jūrmalas valdi un Kultūras biedrību. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 3, 1–3.

Pašpalīdzība. *Latvijas Mūziķis*, 1930, Nr. 1, 1–3.

Pašpalīdzība. *Latvijas Mūziķis*, 1930, Nr. 1, 2.

Pensiju likums. *Latvijas Mūziķis*, 1930, Nr. 8–9, 3–4.

Pirmais Latvijas mūžiķu biedrības simfonisks koncerts. *Latvijas Sargs*, 1923, Nr. 104, 3.

Poruks, Jēkabs. Lielais koncerts Arkādijā. *Pēdējā Brīdī*, 1928, Nr. 183, 8.

Prof. Jura Jurjāna godināšana. *Rīts*, 1936, Nr. 95, 3.

Pulciņš, V. Apskaužamie. *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 6, 2–3.

Pulciņš, V. Biedrības organizatoriskā darbība. *Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 2., 8–10.

Referāta “Arodorganizācijas pamatjautājumi” pieteikums, programma. *Latvijas Mūziķis*, 1932, Nr. 1–2, 3.

Rīgas apgabalt. reģ. nodaļa. *Valdības Vēstnesis*, 1923, Nr. 13, 5.

Rīgas apgabalt. reģ. nodaļa. *Valdības Vēstnesis*, 1924, Nr. 245, 5.

Rīgas apgabalt. reģ. nodaļa. *Valdības Vēstnesis*, 1927, Nr. 47, 4.

Rīgas Filharmonija. *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 1, 4–5.

Rīgas Filharmonijas pārorganizēšanas. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 2., 4–5..

Rozenbergs, A. Dziesmu svētki un simfoniskā mūzika. *Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 1, 1–2.

Rozenbergs, A. Dziesmu svētki un simfoniskā mūzika. *Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 3, 1–2..

Rozenbergs, A. Dziesmu svētki un simfoniskā mūzika. *Latvijas Mūziķis*, 1933, Nr. 4–5, 1–3

-s. Kas būs ar simfonisko mūziku nākošos dziesmu svētkos? *Latvijas Mūziķis*, 1932, Nr. 4, 2.

Svarīgi lēmumi. Pieņemti Internacionālā Mūžiķu Kongresā Parīzē 1927. *Latvijas Mūziķis*, 1927, Nr. 3, 1–2.

Švītiņa L. *Latvijas Mūziķis*. Nacionālā enciklopēdija. <https://enciklopedija.lv/skirklis/113283-“Latvijas-Mūziķis”> (skatīts 15.05.2021).

Švītiņa L. *Mūzika*. Nacionālā enciklopēdija. <https://enciklopedija.lv/skirklis/113349-“Mūzika”> (skatīts 15.05.2021).

- Uzaicinājums! *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 7–8, 1.
- Uzaicinājums. *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 5, 6.
- Uzmanību! *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 1, 8.
- V. P. Būsim nomodā! *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 5, 2.
- V. P., Darba aizsardzības fonds. *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 5, 3–4.
- V., Tuvākie biedrības uzdevumi. *Latvijas Mūziķis*, 1928, Nr. 9, 1–2.
- Valdības rīkojumi un pavēles. Noteikumi par Kultūras fonda centrālo nošu bibliotēku. *Valdības Vēstnesis*, 1935, Nr. 102, 1.
- Vārds mūziķiem! *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 4, 3–4.
- Vārds mūziķiem! *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 4, 3–4.
- Vasaras sezonām beidzoties. *Latvijas Mūziķis*, 1929, Nr. 8., 2–3.
- Zālītis, J. Latvijas mūziķu biedrības simfoniskais koncerts. *Jaunākās Ziņas*, 1923, Nr. 117, 7.
- Zālītis, J. Latvju mūziķu biedrības simfonisks koncerts. *Jaunākās Ziņas*, 1923, Nr. 116, 5.

LITERATŪRA

- Kārkliņš, Ludvigs (1990). Simfoniskā mūzika Latvijā: simfoniskie orķestri, diriģenti, mūzika, klausītāji laikabiedru skatījumā. Dokumentāla versija. Rīga: Liesma.
- Klotiņš, Arnolds (2011). Mūzika okupācijā: Latvijas mūzikas dzīve un jaunrade, 1940–1945. Rīga: LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts, 41–52.
- Lindberga, Vita, un Jānis Torgāns, Lolita Fūrmane (1997). Gadsimtu skaņulokā. Rīga: Zinātne, 133–141.
- Zemovičs, Elmārs (2017). Simfoniskā koncertdzīve Jūrmalā līdz 1940. gadam. Rīga: Vesta-LK.
- Zemovičs, Elmārs (2018). Trīs Rīgas simfoniskie orķestri. Rīga: Vesta-LK.
- Ziberte-Ījaba, Terēze (2015). Simfoniskais orķestris kā mūzikas institūcija Rīgā no 1918. līdz 1940. gadam. Promocijas darbs. Rīga: Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija.
- Koch, Klaus-Peter (2015). Deutsche Musiker in den baltischen Ländern [Einleitung zum Verzeichnis “Deutsche Musiker in Lettland einschließlich dem südlichen Livland” als Pdf-Datei auf der Internetseite der Universität Leipzig]. In: *Musikgeschichte in Mittel- und Osteuropa. Mitteilungen der internationalen Arbeitsgemeinschaft an der Universität Leipzig*. Heft 15. Hrsg. von Helmut Loos und Eberhard Möller. Leipzig: Gudrun Schröder Verlag. <https://ul.qucosa.de/api/qucosa%3A16176/attachment/ATT-2/> (skatīts 05.05.2021.)